

Handelingen

23 - 24 - 25 - 26

VLAAMSE RAAD

ZITTING
1989-1990

Vergaderingen van februari 1990

EUROPESE STICHTING POEZIE
ONAFHANKELIJKE THUISVERZORGING
INZAGERECHT GEMEENTERAADSLEDEN
AANPASSINGEN REGLEMENT
BEEINDIGING COMPENSATIEPOLITIEK
VLAAMSE STICHTING VERKEERSKUNDE
VERENGELSEN UNIVERSITAIR ONDERWIJS
FRANSE LES KLEUTERONDERWIJS
TAALGEBRUIK GEMEENTERADEN KRAAINEM EN LINKEBEEK
CULTUREEL AKKOORD ZUID-AFRIKA
BELEID EN WERKING EXECUTIEVE
TOENEMEND TEKORT VERPLEEGKUNDIGEN
VASTE OEVERVERBINDING WESTERSCHELDE
KLEUREN PALEN VERKEERSLICHTEN
AANWIJZING SERV-LEDEN
MILIEUBELEIDSPLAN 1990-1995
BESCHERMING RITO-GEBOUW LEUVEN
SOCIALE HUISVESTING

Inhoud

Nr. 23 **Dinsdag 6 februari 1990**

Berichten van verhindering, blz. 945

Ontwerp van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 945

Voorstellen van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 945

Voorstel tot wijziging van het Reglement

Intrekking, blz. 945

Arresten van het Arbitragehof

Indiening, blz. 945

Kennisgeving van het Arbitragehof

Indiening, blz. 946

Samenstelling van een Commissie

Wijzigingen onder de vaste en de plaatsvervangende leden, blz. 946

Regeling van de werkzaamheden, blz. 946

Motie van orde

Verwijzing naar Commissie en aanvulling van de agenda, blz. 946

Vragen (R.v.O. art. 70)

Vraag van mevrouw M. De Meyer tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de bodemvervuiling door zware metalen van de overstromingsgebieden van de Schelde en de Durme, blz. 947

Vraag van de heer H. Van Dienderen tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, en de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin, over de houding van de Executieve ten opzichte van de financiële regeling betreffende de tewerkstelling van gewetensbezwaarden door welzijns-, verzorgings- en sociaal-culturele organisaties, blz. 947

Vraag van de heer A. De Beul tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over het gebrek aan financiële middelen van de niet-openbare televisieverenigingen, blz. 948

Vraag van de heer A. De Beul tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over de dalende inkomsten voor de geschreven pers door de handelsreclame op VTM, blz. 949

Vraag van de heer A. De Beul tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over de Geschillenraad voor niet-openbare televisieverenigingen, blz. 950

Vraag van de heer A. De Beul tot de heer D. Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, en de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over de houding van de Ministers betreffende het opnemen van een culturele paragraaf in het Europees Verdrag, blz. 950

Vraag van de heer J. Cuyvers tot de heer

L. Walt Niel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, en de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de toenemende hinder veroorzaakt door een groot industrieel bedrijf in het stadscentrum van Aalst, blz. 951

Motie van orde

Regeling van de werkzaamheden, blz. 95 1

Vragen (R.v.O. art. 70) (Voortzetting)

Vraag van de heer J. Cuyvers tot de heer L. Walt Niel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, en de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de toenemende hinder veroorzaakt door een groot industrieel bedrijf in het stadscentrum van Aalst (Voortzetting), blz. 951

Vraag van mevrouw N. Maes tot de heer D. Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, over gemeenschapsscholen die dagelijks een kwartier Franse les geven aan kleuters, blz. 952

Vraag van de heer M. Bartholomeussen tot de heer J. Sauwens, Gemeenschapsminister van Openbare Werken en Verkeer, over de terugbetaling van het Belgisch aandeel in de werken uitgevoerd door Nederland voor de oeververdediging langs de Westerschelde, blz. 954

Vraag van de heer G. Janczgers tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, over de organisatie van het openbaar onderzoek inzake de TGV naar aanleiding van het overmaken van het MER aan de Vlaamse Executieve door de nationale Minister van Verkeerswezen, blz. 955

Vraag van de heer W. Van Durme tot de heer L. Walt Niel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening, over de eventuele wijziging van het Gewestplan voor de oprichting van een mediacentrum te Gent, blz. 956

Vraag van de heer H. Van Dienderen tot de heer L. Walt Niel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, over bouwwerken in het domein Ankerhof te Brasschaat, blz. 957

Vraag van de heer J. Geysels tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin, over de kredieten voor de bestrijding van de kansarmoede ten behoeve van de Vlaamse Gemeenschapscommissie in Brussel, blz. 958

Interpellatie (R.v.O. art. 72)

Interpellatie van de heer L. Vanhorenbeek tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over de op te richten Europese Stichting van de Poëzie, blz. 959

Begroeting van een buitenlandse delegatie, blz. 961

Interpellatie (R.v.O. art. 72) (Voortzetting)

Interpellatie van de heer L. Vanhorenbeek tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over de op te richten Europese Stichting van de Poëzie (Voortzetting), blz. 961

Sprekers : de heer L. Vanhorenbeek, Minister P. Dewael

Regeling van de werkzaamheden, blz. 964

Nr. 24 **Woensdag 7 februari 1990**

Berichten van verhindering, blz. 965

Actuele vragen (R.v.O. art. 71)

Actuele vraag van de heer L. Peeters tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over het uitlenen van museumwerken aan de stichting Internationaal Fine Arts Foundation, blz. 965

Actuele vraag van de heer E. Gryp tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de Interministeriële Conferentie voor Leefmilieu, blz. 966

Actuele vraag van de heer A. Denys tot de heer H. Weckx, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Brusselse Aangelegenheden, over de problematiek van de onafhankelijke thuisverzorging, blz. 967

Actuele vraag van de heer J. Valkeniers tot de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over het versturen van Franstalige aanslagbiljetten door de Provincie Brabant voor het innen van de provinciale milieubelastingen in Vilvoorde, blz. 968

Actuele vraag van de heer R. Van Hooland tot de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over de organisatiestructuur en personeelsformatie van de zes departementen van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, blz. 969

Actuele vraag van de heer H. Suykerbuyk tot de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over de bevoegdheid van de Minister naar aanleiding van een recente omzendbrief van de nationale Minister van Binnenlandse Zaken in verband met het inzage-recht van de gemeenteraadsleden, blz. 971

Motie van orde

Regeling van de werkzaamheden, blz. 972

Reglement — Aanpassingen

Bespreking, blz. 972

Sprekers : de heren H. Suykerbuyk, verslaggever, L. Hancké, A. Denys, J. Geysels, G. Verhaegen, A. De Beul

Voorstel van resolutie van de heer A. Denys betreffende maatregelen om een einde te maken aan de compensatiepolitiek 268 (1989-1990) - Nrs. 1 tot 6
Bespreking, blz. 991

Sprekers : de heren F. Vermeiren, verslaggever, E. Van Rompuy, G. Moens, A. Denys, Minister G. Geens, de heer A. De Beul

Reglement - Aanpassingen

Hoofdelijke stemming, blz. 997

Voorstel van resolutie van de heer A. Denys betreffende maatregelen om een einde te maken aan de compensatiepolitiek - 268 (1989-1990) - Nrs. 1 tot 6
Aangehouden stemming, blz. 999
Hoofdelijke stemming, blz. 1000

Regeling van de werkzaamheden, blz. 1001

Nr. 25 Woensdag 21 februari 1990

Berichten van verhindering, blz. 1003

Ontwerp van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 1003

Voorstellen van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 1003

Voorstellen van resolutie

Indiening en verwijzing, blz. 1003
Overnemings, blz. 1003
Intrekking, blz. 1003

Beleidsbrieven

Indiening en verwijzing, blz. 1004

Verslagen

Indiening, blz. 1004

Arresten van het Arbitragehof

Indiening, blz. 1004

Kennisgeving van het Arbitragehof

Indiening, blz. 1004

Schriftelijke vragen (Regl. art. 74)

Indiening, blz. 1004

Voorstel van decreet van de heer J. Ansoms c.s. houdende oprichting van een Vlaamse Stichting voor Verkeerskunde - 87 (BZ 1988) - Nrs. 1 tot 5

Algemene bespreking, blz. 1005

Sprekers : mevrouw M. Panneels-Van Baelen, verslaggever, de heren E. Beysen, L. Vanhorenbeek, C. Moors, A. Denys, J. Ansoms, Minister D. Coens, de heer G. Verhaegen

Interpellaties (Regl. art. 76)

Interpellatie van de heer G. Annemans tot de heer D. Coens. Gemeenschapsmi-

nister van Onderwijs, over het verengelen van het universitair onderwijs, blz. 1009

Sprekers : de heren G. Annemans, L. Vanhorenbeek, Minister D. Coens

Interpellatie van mevrouw N. Maes tot de heer D. Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, over het experiment van tweetalig kleuteronderwijs in het Limburgs Gemeenschapsonderwijs, blz. 1013

Sprekers : mevrouw N. Maes, de heren C. Moors, J. Verheyden, Minister D. Coens

Interpellatie van de heer J. Valkeniers tot de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over het taalgebruik in de Gemeenteraden van Kraainem en Linkebeek

Interpellatie van de heer G. Annemans tot de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over het taalgebruik in de Gemeenteraden van Kraainem en Linkebeek en een mogelijk eindverslag van de Arrondissementscommissaris ter zake, blz. 1020

Sprekers : de heren J. Valkeniers, G. Annemans, Minister L. Van den Bossche

Interpellatie van de heer P. Van Grembergen tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, over het geschorste cultureel akkoord met Zuid-Afrika en het eventueel sluiten van een nieuw akkoord, blz. 1025

Sprekers : de heer P. Van Grembergen, mevrouw M. De Meyer, de heer H. Van Dienderen, Minister G. Geens, de heren G. Verhaegen, A. Denys, L. Hancké

Interpellatie van de heer A. Denys tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, over het beleid van de Vlaamse Executieve 1 jaar na het Regeerakkoord en naar aanleiding van de recente verklaringen van de Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezondheid, blz. 1032

Sprekers : de heer A. Denys, Minister G. Geens, de heer E. Van Rompuy
Indiening van een motie, blz. 1036

Regeling van de werkzaamheden, blz. 1037

Nr. 26 Donderdag 22 februari 1990

Berichten van verhindering, blz. 1039

Actuele vragen (Regl. art. 75)

Actuele vraag van de heer J. Cuyvers tot de heer H. Weckx, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Brusselse

Aangelegenheden, over de asbestproblemen op de wandelpaden van het Blaasvelds Broek in de gemeenten Mechelen en Willebroek, blz. 1039

Actuele vraag van de heer E. Van Rompuy tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over de samenstelling van het Expertencollege in de Mediaraad, blz. 1040

Regeling van de werkzaamheden, blz. 1041

Actuele vragen (Regl. art. 75) (Voortzetting)

Actuele vraag van de heer L. Vanhorenbeek tot de heer D. Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, over de afwezigheid van de Vlaamse universiteiten op het Salon van de Student, blz. 1041

Actuele vraag van de heer H. Lauwers tot de heer D. Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, over de organisatie van de basiseducatie, blz. 1041

Actuele vraag van mevrouw M. Vogels tot de heer D. Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, over het toenemende tekort aan verpleegkundigen, blz. 1043

Actuele vraag van mevrouw M. Vogels tot de heer D. Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, over het uitblijven van een beslissing inzake de verlenging van de studietoelagen in het niet-universitair hoger onderwijs, blz. 1045

Actuele vraag van de heer E. Van Rompuy tot de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over de moeilijkheden van de Conferentie van Mandatarissen uit de facilititeitengemeenten rond Brussel, blz. 1046

Actuele vraag van mevrouw F. Brepoels tot de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over de verplichting de Gemeenteraad van Maas-eik samen te roepen op vraag van een derde van de gemeenteraadsleden, blz. 1047

Actuele vraag van de heer E. Beysen tot de heer J. Sauwens, Gemeenschapsminister van Openbare Werken en Verkeer, over de vaste oeververbinding over de Westerschelde

Actuele vraag van de heer L. Hancké tot de heer J. Sauwens, Gemeenschapsminister van Openbare Werken en Verkeer, over de vaste oeververbinding over de Westerschelde, blz. 1047

Actuele vraag van de heer J. Van Looy tot de heer J. Sauwens, Gemeenschapsminister van Openbare Werken en Verkeer, over het kappen en aanplanten van bomen langs Gewestwegen in de Kempen, blz. 1049

Actuele vraag van de heer L. Peeters tot de heer J. Sauwens, Gemeenschapsminister van Openbare Werken en Verkeer, over het kleuren van de palen van verkeerslichten, blz. 1050

Actuele vraag van de heer H. Van Dierden tot de heer J. Sauwens, Gemeenschapsminister van Openbare Werken en Verkeer, over het afschaffen van diensten bij de buurtspoorwegen, blz. 1052

Actuele vraag van de heer G. Cardoen tot de heer N. De Batselier, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie, over de erkenning van het Pajottenland als impulsgebied, blz. 1053

Actuele vraag van de heer W. Luyten tot de heer N. De Batselier, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie, en de heer L. Walt Niel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, over de aanleg van een zuurstof- en waterstofleiding door de Zuiderkempfen, blz. 1054

Actuele vraag van de heer J. Geysels tot de heer L. Walt Niel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, over de vestiging van een recreatiepark aan de Rauwse Meren te Mol. blz. 1055

Actuele vraag van de heer L. Vanhorenbeek tot de heer L. Walt Niel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, en de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de mogelijke vestiging van een Waters industriepark in het landschapspark Dijleland, blz. 1056

Actuele vraag van de heer H. Van Dierden tot de heer L. Walt Niel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening

en Huisvesting, over uitbreidingswerken aan de luchthaven van Zaventem, blz. 1057

Actuele vraag van mevrouw N. Maes tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, en de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over de bestrijding van de muskusrat, blz. 1058

Actuele vraag van de heer D. Van der Maelen tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu en Landinrichting, over de vervuiling van de Dender naar aanleiding van het aannemen van een motie in de Gemeenteraad van Geraardsbergen, blz. 1059

Actuele vraag van de heer J. Cuyvers tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, natuurbehoud en Landinrichting, over de kwaliteit van het slib van de waterlopen van 2e en 3e categorie. blz. 1060

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Aanwijzing van 7 leden, blz. 1060

Sprekers : de heren J. Geysels, A. Denys, G. Verhaegen

Voorstel van decreet van de heer J. Ansons c.s. houdende oprichting van een Vlaamse Stichting voor Verkeerskunde — 87 (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5
Verwijzing naar Commissie, blz. 1061

Actuele interpellatie (Regl. art. 74)

Actuele interpellatie van de heer A. De-

nys tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over het Milieubeleidsplan 1990-1995, blz. 1062

Sprekers : de heren A. Denys, E. Vandebosch, J. Timmermans, J. Geysels, M. Capoen, E. Gryp, Minister T. Kelchtermans, de heer G. Verhaegen

Indiening van een motie, blz. 1074

Interpellaties (Regl. art 76)

Interpellatie van de heer F. Vandebroucke tot de heer L. Walt Niel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, over de stand van zaken betreffende de bescherming van het RI-TO-gebouw te Leuven, blz. 1074

Sprekers : de heer F. Vandebroucke, Minister L. Walt Niel, de heer D. Vervaet, mevrouw T. Merckx-Van Goey, de heer G. Verhaegen

Interpellatie van de heer P. Vangansbeke tot de heer L. Walt Niel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, en de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over de problematiek van de sociale huisvesting, blz. 1080

Sprekers : de heren P. Van Gansbeke, P. Brvcne. H. De Loor, Minister L. Walt Niel

Regeling van de werkzaamheden, blz. 1086

VOORZITTER : de heer L. Vanvelthoven

— De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

— De vergadering wordt geopend om 14 uur.

De Voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

A. Steverlynck : gezondheidsredenen.

A. Deneir, J. Sleenckx : buitenslands.

W. Content, W. Kuijpers : ambtsverplichtingen.

ONTWERP VAN DECREET

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : Het volgende ontwerp van decreet werd ingediend :

- Ontwerp van decreet houdende wijziging van artikel 57bis van de Huisvestingscode
— 295 (1989-1990) - Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie

voor Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting.

VOORSTELLEN VAN DECREET

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : De volgende voorstellen van decreet werden ingediend :

- Voorstel van decreet van de heer A. De Beul c.s. houdende wijziging van de benaming Belgische Radio en Televisie. Nederlandse Uitzendingen
— 292 (1989-1990) - Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor de Media.
- Voorstel van decreet van de heer F. Dewinter houdende regeling van het uitzenden van politieke debatten op vrije en openbare radio- en televisiezenders
— 294 (1989-1990) - Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor de Media.
- Voorstel van decreet van de heer J. Laverge c.s. houdende wijziging van artikel 15 van de kaderwet van 15 juli 1970 houdende organisatie van de planning en economische decentralisatie
— 299 (1989-1990) - Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Economie, Energie en Werkstelling.

VOORSTELLEN VAN RESOLUTIE

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : Het volgend voorstel van resolutie werd ingediend :

- Voorstel van resolutie van de heren P. Van Grembergen en J. Valkeniers betreffende de intrekking van de schorsing van het cultureel akkoord tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika
— 293 (1989-1990) - Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Buitenlandse en Externe Aangelegenheden.

Overneming

De Voorzitter : Het volgende voorstel van resolutie werd overgenomen door de heren M. Bartholomeeussen en J. Dufaux :

- Voorstel van resolutie van de heer L. Van den Bossche betreffende de vestiging en de werking van een Derde-Wereldpersagentschap in Vlaanderen
— 100 (BZ 1988) - Nr. 1.

Intrekking

De Voorzitter : Het volgende voorstel van resolutie werd ingetrokken :

- Voorstel van resolutie van de heer N. De Batselier c.s. betreffende de burgemeester van de gemeente Voeren
— 41 (BZ 1988) - Nr. 1.

BELEIDSBRIEVEN

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : De volgende beleidsbrieven werden ingediend :

- Beleidsbrief Milieubeleidsplan en natuurontwikkelingsplan voor Vlaanderen — Voorstellen voor 1990-1995, ingediend door de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting — 296 (1989-1990) — Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud.
- Beleidsbrief Perinatale zorg, ingediend door de heer H. Weckx, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Brusselse Aangelegenheden — 297 (1989-1990) — Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Welzijn en Gezondheid.
- Beleidsbrief Buitenlands cultureel beleid, ingediend door de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur — 298 (1989-1990) — Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Buitenlandse en Externe Aangelegenheden.

VERSLAGEN

Indiening

De Voorzitter : De volgende verslagen werden ingediend :

- door mevrouw M. Panneels-Van Baelen namens de Commissie voor Onderwijs en Vorming over het voorstel van decreet van de heer J. Ansoms C.S. houdende oprichting van een Vlaamse Stichting voor Verkeerskunde — 87 (BZ 1988) — Nr. 4.
- door de heer H. Van Wambeke namens de Commissie voor Buitenlandse en Externe Aangele-

gheden over het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het Europees Sociaal Handvest en de Bijlage, opgemaakt te Turijn op 18 oktober 1961 — 269 (1989-1990) — Nr. 2.

ARRESTEN VAN HET ARBITRAGEHOF

Indiening

De Voorzitter : De volgende arresten van het Arbitragehof werden ingediend :

- Arrest van het Arbitragehof van 25 januari 1990 inzake de prejudiciële vraag gesteld door de rechtbank van eerste aanleg te Verviers bij vonnis van 22 maart 1989 in zake van het Openbaar Ministerie tegen Counasse en consorten.
— Arrest nr. 7/90.
- Arrest van het Arbitragehof van 7 februari 1990 inzake het beroep ingesteld door Norbert Scholzen op 10 februari 1989 tot vernieuwing van
— artikel 1 en artikel 4. § § 1 en 2. van de wet van 8 augustus 1988 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen :
— de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten, inzonderheid artikel 28
— Arrest nr. 8/90.
- Arrest van het Arbitragehof van 7 februari 1990 inzake de prejudiciële vraag gesteld door de rechtbank van eerste aanleg te Brussel (3e Kamer zetelend in burgerlijke zaken) bij vonnis van 1 februari 1989 in de zaak van de heer E. Debra tegen de Belgische Staat
— Arrest nr. 9/90.

Deze arresten liggen ter inzage bij

het Secretariaat van de Raad. Afdeling Openbare Vergadering.

KENNISGEVING VAN HET ARBITRAGEHOF

Indiening

De Voorzitter : De volgende kennisgeving van het Arbitragehof werd ingediend :

- Kennisgeving van het Arbitragehof betreffende de prejudiciële vraag gesteld door de politierechtbank te Brussel bij vonnis van 11 januari 1990 in zake het openbaar Ministerie tegen Vandebouhede — Rolnummer 168
Deze kennisgeving ligt ter inzage bij het Secretariaat van de Raad, Afdeling Openbare Vergadering.

SCHRIFTELIJKE VRAGEN

(Regl. art. 74)

Indiening

Schriftelijke vragen werden ingediend door :

- de heren G. Annemans, J. Ansoms, E. Baldewijns, M. Bartholomeussen, G. Beerden, E. Beynen, F. Bosmans, Jos Bosmans, mevrouw F. Brepoels, de heren P. Breyne, H. Candries, M. Capoen, G. Cardoen, J. Caudron, W. Cortois, J. Cuyvers, R. Daems, A. De Beul, H. De Loor, J. De Roo, M. Desutter, mevrouw M. De Meyer, de heren A. Denys, R. Deswaene, F. Dewinter, M. Didden, L. Dierickx, G. Janzegers, J. Geysels, L. Kelchtermans, mevrouw M.P. Kestelijn-Sierens, de heren W. Kuipers, A. Laridon, mevrouw O. Lefeber, de heren J. Loones, W. Luyten, mevrouw N. Maes, mevrouw T. Merckx-Van Goey, mevrouw L. Nelis-Van Liedekerke, mevrouw A.M. Neyts-Uytte-

Voorzitter

broeck. de heren M. Olivier, L. Peeters, F. Sarens, A. Schellens, M. Schoeters, W. Seeuws, J. Sleeckx, H. Suykerbuyk, J. Timmermans, mevrouw M. Tyberghien-Vandenbussche, de heren J. Valkeniers, E. Vandebosch, F. Vandenbroucke, D. Van der Maelen, H. Van Dienderen, W. Van Durme, J. Van Eetvelt, P. Van Grembergen, J. Van Hecke, R. Van Hooland, L. Vanhorenbeek, J. Van Looy, E. Vankeirsbilck, R. Van Steenkiste, H. Van Wambeke, G. Verhofstadt, F. Vermeiren, mevrouw M. Vogels.

VOORSTEL VAN DECREET van de heer J. Ansoms c.s. houdende oprichting van een Vlaamse Stichting voor Verkeerskunde - 87 (BZ 1988) - Nrs. 1 tot 5

Algemene bespreking

De Voorzitter : Aan de orde is het voorstel van decreet van de heer Ansoms c.s. houdende oprichting van een Vlaamse Stichting voor Verkeerskunde.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Panneels-Van Baelen, verslaggever, heeft het woord.

Mevrouw M. Panneels-Van Baelen, verslaggever (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, dames en heren, het voorstel van decreet houdende oprichting van een Vlaamse Stichting voor Verkeerskunde werd ingediend door collega Jos Ansoms.

Met dit voorstel had hij de bedoeling alles te coördineren rond verkeerskunde.

De verkeersveiligheid is in Vlaanderen een zeer acuut probleem. Het aantal verkeersslachtoffers blijft onaanvaardbaar hoog. Op zeer korte termijn moet dit aantal dalen. Niettegenstaande een aantal goede bedoelingen blijft de aanpak fragmentarisch.

De enorme uitbreiding van het autopark verdringt de zwakke weggebruiker en zorgt voor een groeiend parkeer- en fileprobleem. In 1986 werd een Vlaamse Stichting voor Verkeerskunde opgericht. Zij richt zich tot de gemeentelijke ambtenaren en tot bestaande actiegroepen. Niettegenstaande de grote weerklank van haar initiatieven verkeert de vzw elk jaar opnieuw in een onzekere situatie over het al dan niet verkrijgen van subsidies. Een decreetale basis voor dergelijke initiatieven is dus nodig. Bovendien eist ook de Inspectie van Financiën de oprichting van structuren : de Inspectie kant zich tegen het jaarlijks toekennen van subsidies aan een instelling, zonder decreetale basis. Dit voorstel van decreet is dan onder meer ook een gevolg van deze beschouwingen.

De budgettaire weerslag is nihil vermits de vzw nu reeds 7 miljoen frank ontvangt via het Fonds voor Onderwijs en Vorming en 3 miljoen frank van Openbare Werken en Verkeer.

De indiener opteert voor een Stichting omdat hierdoor ook de privé-sector financiële steun kan verlenen. Ook heeft de formule van Stichting tot gevolg dat enkele personen voor de coördinatie instaan, de overige betrokkenen blijven in hun normale structuur verder werken.

Na de inleiding door de indiener werden er vele vragen gesteld en suggesties gedaan. Onder meer vond een lid de betrokkenheid van de Commissie van Openbare Werken en Verkeer zeer belangrijk. Na overleg besliste de Commissie, na de Minister gehoord te hebben, dit voorstel in de Commissie voor Onderwijs en Vorming te behandelen, daar de verkeersopvoeding ook in het onderwijs gebeurt. Nochtans moet het onderwijs niet alles regelen wat verkeersopvoeding betreft.

Een lid stelde dat we de mobiliteit moeten ordenen op een wijze dat er minder doden vallen. De piek van de dodelijke ongevallen bij de schoolgaande jeugd situeert zich bij de tienjarige voetgangers en de zestienjarige fietsers. Hiervoor verwijs ik graag naar de bijlage aan het verslag.

Volgens een ander lid blijft de financiering van de Stichting bijzonder vaag, vooral de inbreng van de privé-sector blijft vrijblijvend. Exacte bedragen van de subsidiëring door de Executieve worden niet genoemd.

De Minister voor Onderwijs en Vorming is verheugd over dit initiatief. De Vlaamse Executieve definieerde haar standpunt aan de hand van een aantal amendementen, maar vindt het voorstel van decreet in zijn globaliteit een gunstige regeling.

De amendering gaat over :

- de samenstelling van de algemene vergadering,
- de uitvoeringsmodaliteiten,
- een grotere betrokkenheid van de Gemeenschapsministers van Onderwijs en Vorming en van deze van Openbare Werken en Verkeer,
- het jaarlijks voorleggen van een globaal financieringsplan.

Ten slotte citeer ik in het kort de inhoud van de diverse artikels. Voor de uitvoerige bespreking hieromtrent verwijs ik naar het verslag. Artikel 3 geeft de doelstellingen en opdrachten van de Stichting. Artikel 4 betreft de structuur van de Stichting. Zij wordt geleid door een algemene vergadering en een raad van beheer. Artikel 5 geeft de bevoegdheden aan, artikel 6 heeft het over de subsidiëring en de financiering van de Stichting. Artikel 7 handelt over toezicht en controle op de activiteiten van de Stichting en artikel 8 betreft de inwerkingtreding. Het geamendeerde voorstel van decreet werd aangenomen met 11 stemmen bij 2 onthoudingen. (**Applaus**)

De Voorzitter : De heer Beysen heeft het woord.

De heer E. Beysen (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, sta mij toe te stellen dat ik inhoudelijk geen enkel probleem heb met dit voorstel van decreet van collega Ansoms en consorten. Toch heb ik een aantal opmerkingen over de formulering van sommige bepalingen. Daarom heb ik dan ook, zoals ik in de Commissie

Beysen

reeds heb aangekondigd. een aantal amendementen ingediend.

Enigszins tot mijn spijt stel ik vast dat deze amendementen pas nu zijn rondgedeeld en dit omwille van het feit dat u. mijnheer de Voorzitter — en niet onterecht — beslist heeft de voorstellen van decreet en amendementen te onderwerpen aan het advies van een taalombudsman. Ik word daar dus wellicht het eerste slachtoffer van. Ik hoop dat ik voor mijn examens geslaagd ben, want ik ben mijn carrière begonnen als leraar Nederlands. Ik zou het bijzonder treurig vinden dat ik op grond van de amendementen met de vinger zou worden gewezen omwille van het taalgebruik.

Dit buiten beschouwing gelaten wil ik er toch op wijzen dat de leden van de Raad onvoldoende de mogelijkheid hebben gekregen om zich grondig te beraden over de inhoud van die voorstellen van amendement, inhoud die volgens mij substantieel mag worden genoemd omdat in het voorstel van decreet dat thans wordt besproken al te veel macht wordt toegeschoven naar de uitvoerende macht, de Vlaamse Executieve.

Mijnheer de Voorzitter, gelet op het feit dat dit decreet het eerste is dat besproken wordt in het kader van ons nieuw Reglement, waarbij wij vooral hebben geijverd om de controle van de Vlaamse Raad zo opportuun mogelijk te laten uitvoeren, meen ik dat die amendementen een beter lot verdienen dan een vluchtige bespreking in een openbare vergadering. Van daar mijn voorstel om ze opnieuw in Commissie te bespreken, teneinde een aantal verbeteringen aan te brengen aan de omschrijving van de vermelde taken en daarin de rol van de Vlaamse Raad ten opzichte van de Vlaamse Executieve beter te definiëren.

Aangezien wij geconfronteerd worden met een eenkamerstelsel kan volgens mij niet genoeg de aandacht worden gevestigd op het belang van het opstellen van zo correct mogelijke teksten met betrekking tot de decreten die kracht van wet krijgen na

de bespreking in deze vergadering. Hoe lovenswaardig het initiatief van collega Ansoms ook is, toch meen ik dat de thans voorliggende tekst voor heel wat verbeteringen vatbaar is zowel betreffende de inhoud van de artikelen als inzake de relatie tussen de Vlaamse Raad en de Vlaamse Executieve.

Mijnheer de Voorzitter, collega's, ik veroorloof mij een aantal amendementen toe te lichten, zodat u zelf kan oordelen of het de voorkeur verdient ze naar de Commissie terug te sturen dan wel ze hier te bespreken. Ik ben de mening toegedaan dat inzake programmatie en organisatie van opleiding en bijscholing de taakomschrijving van de Stichting niet mag inhouden dat ze de bevoegdheden van de onderwijsinstellingen en van de centra voor navorming overneemt. Ik neem aan dat de Minister van Onderwijs die idee zal kunnen onderschrijven.

Tevens stel ik in één van de amendementen voor dat het adviseren bij de aanstelling van lesgevers Verkeerskunde zou worden geschrapt, omdat dit advies rechtstreeks indruist tegen de autonomie van de onderwijsinstellingen en dus niet conform een aantal bepalingen waaraan wij ons moeten houden qua toepassing van onderwijs. Overigens meen ik dat moet worden gepleit voor de uitbreiding van de adviesbevoegdheid van de plaatselijke overheden en van de overheidsdiensten en instellingen, want in vele gevallen zijn het deze instanties die met verkeersproblemen worden geconfronteerd en die een oplossing moeten vinden. Hier kan de Stichting mijns inziens een bijzonder nuttige bijdrage leveren.

Ook beoogden wij met onze amendementen een grotere autonomie en een efficiëntere werking van de Stichting, omdat wij af willen van de verplichting telkens de goedkeuring van en de specifieke voorwaarden aan de Vlaamse Executieve te vragen en af te wachten. Volgens ons moet de Vlaamse Executieve alleen de modaliteiten vastleggen waaraan de activiteiten van de Stichting moeten beantwoorden.

Mijnheer de Voorzitter, collega's, ik heb daarstraks gesproken over de be-

tutteling van de Vlaamse Executieve ten opzichte van een initiatief zoals de Stichting voor Verkeerskunde. Deze betutteling komt mijns inziens vooral tot uiting waar het gaat over de aanduiding van de voorzitter en ondervoorzitter van de Stichting. Wij menen dat de Stichting zelf daarover autonoom moet kunnen beslissen, Dit initiatief of die beslissingsbevoegdheid dient aan de Stichting te worden overgelaten teneinde haar autonomie te vrijwaren. Ik heb er geen enkel probleem mee dat dit door de Vlaamse Executieve wordt bekrachtigd maar ik ben van oordeel dat het te ver gaat dat zelfs voor een Stichting voor Verkeerskunde, die bij decreet wordt geregeld, de Executieve bevoegd zou zijn de voorzitter en ondervoorzitter aan te duiden. Tevens menen wij dat bij het betrekken van verscheidene Ministers in de uitoefening van de bevoegdheden van de Stichting vooral rekening moet worden gehouden met de departementen die rechtstreeks bij de problematiek van verkeersveiligheid en -opvoeding zijn betrokken en dat men moet afstappen van de opsomming van de bevoegdheid van de leden van de Executieve — zoals bijvoorbeeld hier het geval is — en dat Leefmilieu en Economie niet direct aanspraak kunnen maken op een vertegenwoordiging binnen de organen van die Stichting. Wel pleiten wij voor een betere omschrijving in het decreet van de vertegenwoordiging van de diverse belangengroepen. Het is van het grootste belang voor de kwaliteit van het door de Stichting geleverde werk dat rekening wordt gehouden met een evenwichtige vertegenwoordiging van de verschillende sectoren die bij de Stichting worden betrokken, zoals onderwijs, wetenschappelijke onderzoeksinstellingen, de regionale en lokale besturen — wat in het voorliggend voorstel van decreet onvoldoende is voorzien, daar waar de besturen een erg belangrijke rol kunnen spelen in de ontwikkeling van de ideeën die door de Stichting worden naar voren gebracht — en ook van representatieve vormings- en actie-organisaties die eveneens onvoldoende aan bod komen.

Mijnheer de Voorzitter, tot slot wil ik erop wijzen dat het de voorkeur

Beysen

verdient de controle van en het toezicht op de activiteiten van de Stichting op decretale manier te regelen aangezien de oprichting ervan voortvloeit uit een parlementair initiatief. Bovendien zal de Stichting in de eerste plaats een beroep doen op gemeenschapsgelden en de controle op de besteding van die middelen is volgens ons dan ook een opdracht van de decreetgever. De in ons amendement voorgestelde procedure is trouwens de klassieke manier om dit toezicht uit te oefenen en haar efficiëntie werd op andere vlakken voldoende bewezen.

Mijnheer de Voorzitter, collega's. dit was de toelichting bij de amendementen die wij na de stemming van het voorstel van decreet in de Commissie meenden te moeten indienen. Hieruit blijkt duidelijk dat, ondanks het feit dat wij het met de inhoud van het voorstel eens zijn, er redenen te over zijn om deze aangelegenheid nog eens grondig te bestuderen, aan te passen, te verbeteren vooral, teneinde op die manier de mogelijkheden van de Stichting voor Verkeerskunde zo adequaat mogelijk uit te bouwen. Op basis van die argumentatie durf ik nogmaals aandringen om deze aangelegenheid opnieuw ter bespreking voor te leggen in de Commissie en nadien, bij een eerstvolgende vergadering, ter goed keuring aan de Vlaamse Raad voor te leggen. **(Applaus bij de PVV)**

De Voorzitter : De heer Vanhorenbeek heeft het woord.

De heer L. Vanhorenbeek : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, ik heb de toespraak van de heer Beysen aandachtig beluisterd en zou in naam van mijn fractie zijn voorstel willen steunen om die amendementen opnieuw in Commissie te bespreken. Zij zijn van dergelijk fundamentele aard dat wij dit moeilijk in plenaire vergadering kunnen doen. Toch wil ik erop aandringen om de Commissie Onderwijs te koppelen aan de Commissie Openbare Werken en Vervoer, voorstel dat ook door enkele andere commissieleden bij een vorige vergadering werd geformuleerd.

De Voorzitter : De heer Moors heeft het woord.

De heer C. Moors : Mijnheer de Voorzitter, wij hebben aan dit onderwerp reeds twee commissievergaderingen gewijd zodat de materie grondig werd uitgediept. Trouwens het voorstel van decreet is al maanden gekend en kon dus worden bestudeerd. Ik begrijp niet waarom men er nu nog de Commissie van Openbare Werken wenst bij te betrekken. Volgens mij moeten wij op die materie niet meer terugkomen. De heer Beysen had de gelegenheid zijn bedenkingen hier naar voren te brengen en zij kunnen dus verder worden besproken vóór de eindstemming. Ook in de Commissie heeft hij de kans gehad zijn visie te vertolken. Er moet bijna sprake zijn van proceduriële argumenten om dit voorstel niet te aanvaarden. Dit is niet het geval, zodat ik niet akkoord ga met een terugsturen naar de Commissie.

De heer L. Vanhorenbeek : Mijnheer de Voorzitter, mag ik erop wijzen dat dit voorstel al een tijd werd rondgedeeld maar nadien door de Vlaamse Executieve fundamenteel werd geamendeerd zodat die tekst, samen met bijkomende informatie over de verkeersonveiligheid, de jongeren in het verkeer en dies meer, slechts in ons bezit kwam op de dag zelf van de commissievergadering. Ik denk dat het voorstel van de heer Beysen terecht mag worden gesteund. Dit betekent geen vertragingmaneuver maar heeft alleen tot doel fundamenteel degelijk parlementair werk te verrichten.

De heer A. Denys : Mijnheer de Voorzitter, verwijzend naar het zeer recente precedent met de wafelijzeresolutie, die om identieke redenen naar de Commissie werd teruggestuurd, steun ik het voorstel van collega Beysen. Gezien het om fundamentele amendementen gaat lijkt het mij aangewezen die materie opnieuw in Commissie te bespreken.

De heer J. Ansoms : Mijnheer de Voorzitter, ik maak geen deel uit van die Commissie, maar uit wat de heer Beysen nu in de vorm van amendementen indient kan ik afleiden dat alles reeds in de Commissie werd be-

sproken. Bijvoorbeeld wat in zijn amendementen is vervat over de controle, werd in de Commissie behandeld. Dit is ook het geval in verband met de aanduiding van de voorzitter en de ondervoorzitter door de algemene vergadering of door de Executieve. De vraag door een andere collega geformuleerd tijdens de eerste vergadering, waarbij de heer Vanhorenbeek spijtig genoeg niet aanwezig was, om een gezamenlijke bespreking te houden met de Commissie van Openbare Werken en Vervoer werd eveneens besproken. Al de zaken die hier werden vermeld kwamen uitgebreid aan bod in de Commissie. Ik zie dus echt geen reden om het voorstel opnieuw naar de Commissie te verzenden, temeer daar de indienner van de amendementen zelf heeft gezegd dat ze de inhoud betreffen en geen tekstverbetering zijn.

De heer E. Beysen : Mijnheer de Voorzitter, het gaat hier om een belangrijke discussie omdat het in essentie gaat over de opdeling van bevoegdheden tussen enerzijds de Executieve en anderzijds de Vlaamse Raad. Bij het indienen van mijn amendementen ben ik uitgegaan van de vaststelling dat de Executieve veel te betuttelend optreedt ten opzichte van de Vlaamse Raad. Omdat ik in de Commissie niet de gelegenheid had die teksten als zodanig in te dienen — ik onderstreep dit — heb ik van de bespreking in Commissie gebruik gemaakt om aan te kondigen dat ik dienaangaande dit initiatief zou nemen. Ik betreur enigszins dat drie amendementen nu pas werden rondgedeeld. Ik kom daarop niet terug. Gelet op het feit dat het niet louter om tekstverbeteringen gaat — want dan zou ik daarop niet erg aandringen — maar dat die amendementen wel tot doel hebben om de inhoud van het decreet te verbeteren, de bevoegdheden van de Stichting veel duidelijker te omschrijven en de relatie Executieve-Vlaamse Raad beter te definiëren, meen ik dat wij het aan onszelf verplicht zijn, als leden van de Vlaamse Raad, desbetreffend een aanvullend onderzoek te doen. Dit kan mijns inziens niet in Openbare Vergadering maar het zou best gebeuren door bespreking in de bevoegde Commissie. Ik ga akkoord

Beysen

met collega Vanhorenbeek dat het misschien best zou gebeuren via een samengevoegde Commissie Onderwijs — Openbare Werken en Vervoer. Persoonlijk dring ik daar niet op aan. Voor mij mag het ook gebeuren in de Commissie Onderwijs. Ik vind echter dat hier niet over een vertragsmaneuver mag worden gesproken vermits wij nu al aankondigen de intentie te hebben het voorstel van decreet goed te keuren mits het aanbrengen van verbeteringen. Het lijkt mij toch aangewezen dat een dergelijk initiatief met eenparigheid van stemmen door de Raad wordt aangenomen. Waarin ligt het verschil of dit op 21 februari dan wel op 7 maart gebeurt? Er bestaat dienaangaande volgens mij geen probleem. Ik denk alleen dat het nuttig is om ook gestalte te geven aan de bekommernis die in de Vlaamse Raad tot uiting komt, met name ervoor te zorgen dat wij in een eenkamerstelsel decreten uitvaardigen die inzake inhoud zo goed mogelijk zijn geformuleerd. Dat is toch ook uw bekommernis, mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter : Minister Coens heeft het woord.

Minister D. Coens : Mijnheer de Voorzitter, het is uiteraard aan de Vlaamse Raad om uit te maken hoe de werkzaamheden worden gergeld. Alleen zou ik, als lid van de Executieve, een verduidelijking willen geven op de expliciete vragen die hier werden gesteld. Dit voorstel van decreet werd in de Executieve herhaaldelijk besproken en werd er eenparig geamendeerd. De amendementen werden tijdens de eerste vergadering van onze Commissie ingediend en werden pas tijdens de tweede vergadering besproken en aangenomen, op twee onthoudingen na. De bespreking was bijzonder positief en constructief. De amendementen van collega Beysen verrassen ons geenszins. Zij liggen volkomen in de lijn van de opmerkingen die hij heeft geformuleerd.

Zowel de indieners als ikzelf hebben hem trouwens daarover onze mening kenbaar gemaakt. Hier hebben wij alleen de formele vertaling van zijn opmerkingen. Ik zie geen enkel pro-

bleem om die amendementen hier te bespreken. Wat de inhoud betreft verkies ik straks te antwoorden. Ik kan u echter verzekeren dat er dienaangaande een uitstekende verstandhouding bestaat met collega Sauwens en dat wij samen de amendementen hebben voorbereid. In de Commissie heb ik steeds expliciet ook in naam van mijn collega van Openbare Werken en Verkeer gesproken. De amendementen zijn overigens vaak terug te vinden in de structuur.

Ik heb geen enkel bezwaar om die zaak hier uit te diepen. Het betreft tenslotte een parlementair initiatief dat vrijwel unaniem werd aangenomen. Ik zie niet in waarom wij het decreet hier niet kunnen aan de orde brengen.

De heer E. Beysen : Ik begrijp de Minister van Onderwijs niet. Dat is mij eerder reeds overkomen, maar nu was het toch een tijdje geleden.

Bij de verantwoording van een eerste amendement heb ik gezegd dat wij ons ervoor moeten hoeden dat in het decreet geen bevoegdheden worden opgenomen die onder meer te maken hebben met de organisatie van de opleiding en de bijscholing.

Mijnheer de Minister, ik begrijp niet dat u niet openstaat voor de interpretatie dat de organisatie en de bijscholing, zoals zij nu is omschreven in het voorstel van decreet dat ter goedkeuring voorligt, eigenlijk de bevoegdheden van de onderwijsinstellingen en centra voor navorming overneemt.

Minister D. Coens : Dit punt werd uitvoerig besproken. Ik verwijs hiervoor naar het verslag.

De heer E. Beysen : Wat het adviseeren bij de aanstelling van lesgevers in de verkeerskunde betreft, vragen wij deze idee te schrappen; inderdaad, dit principe druist in tegen de autonomie van de onderwijsinstellingen.

Minister D. Coens : Het gaat niet over onderwijsinstellingen.

De heer E. Beysen : De Minister van Onderwijs beweert dat dit alles kan. Ik kan daarmee noch inhoudelijk noch deontologisch akkoord gaan.

Minister D. Coens : Dit staat nergens vermeld.

De heer E. Beysen : Het kan dus niet dat de Stichting voor Verkeerskunde advies zou verstrekken betreffende de aanstelling van leerkrachten omdat deze aangelegenheid volledig behoort tot de autonomie van de diverse onderwijsnetten. Blijven wij verschillig en stemmen om het even wat? Ik dring er dan ook op aan het voorstel grondiger te bespreken.

Bovendien wil ik wijzen op het feit dat we met een eenkamerstelsel te maken hebben. Trouwens, ik heb altijd gepleit voor een periode van reflectie na goedkeuring van een ontwerp of voorstel van decreet, collega Verhaegen zal zeker deze gedachte steunen. Inderdaad, toen wij beiden nog fractievoorzitter waren in deze Raad, hebben wij samen dit principe overwogen. Mijn grote bekommernis is dat wij juist door het eenkamerstelsel — en niet omdat wij het willen maar omdat wij niet altijd precies de impact kunnen inschatten — binnen afzienbare tijd zullen moeten vaststellen dat wij in feite nog meer reglementerend optreden dan de nationale overheid.

De heer G. Verhaegen : Mijnheer Beysen, ik blijf een grote voorstander van de invoering van een reflectieperiode. De verschillende fracties zijn het echter daarover niet eens. Er is een groot verschil tussen een grondige bespreking van een tekst in de Commissie en op een bepaald ogenblik overgaan tot de stemming, en het inbouwen van een wachttijd van bijvoorbeeld een maand tot wanneer men de tijd heeft gehad om over een goedgekeurde tekst na te denken. Op een bepaald moment moet men echter toch tot een beslissing komen en dan pas kan de reflectieperiode ingaan. Men is het echter blijkbaar niet eens over het invoeren van een reflectieperiode.

De Voorzitter : Collega's, ik stel vast dat wij gevat zijn door een formeel voorstel van verzending naar de Commissie. Bovendien stel ik ook vast dat hierover geen eensgezindheid bestaat. Wij zullen ons hieromtrent morgen om 16 uur in een stemming uitspreken. Dit geeft elk lid een

Voorzitter

reflectietijd van 24 uur om zich te bezinnen over het al dan niet verzenden naar de commissie.

Ik stel voor nu voort te gaan met de algemene bespreking van het voorstel zonder evenwel deze bespreking af te sluiten; in ieder geval zou de artikelsgewijze bespreking naar morgen na de stemming worden verdaagd.

Wanneer dan tot verzending naar de Commissie wordt beslist, gaat de artikelsgewijze bespreking uiteraard verder in de Commissie en hervatten wij te gelegenertijd de bespreking. Kan iedereen daarmee akkoord gaan?

De heer A. Denys : Ik stel voor nu te stemmen over het al dan niet verzenden naar de Commissie. Deze stemming kan bij zitten en opstaan gebeuren en hoeft niet aan de stemming van morgen te worden gekoppeld. Naar mijn oordeel is het pas zinnig de algemene bespreking voort te zetten vanaf het ogenblik dat men weet of het voorstel al dan niet opnieuw in de Commissie wordt behandeld.

De Voorzitter : De heer Verhaegen heeft het woord.

De heer G. Verhaegen : Ten eerste, ofwel zijn wij akkoord om het voorstel van decreet in zijn totaliteit opnieuw naar de Commissie te verwijzen wanneer men werkelijk de mening is toegedaan dat nu in de Openbare Vergadering van de Raad geen bespreking kan worden gevoerd over de amendementen die nu worden neergelegd.

Ten tweede, wanneer een amendement wordt goedgekeurd, zijn wij verplicht het voorstel opnieuw naar de Commissie te verwijzen, indien dat door een lid wordt gevraagd. In het eerste geval gaat het wel om een vrijwillige terugzending naar de Commissie.

De heer A. Denys : De vraag is of wij ons nu onmiddellijk gaan uitspreken en of hiervoor een meerderheid bestaat. Volgens mij moet de stemming nu gebeuren, anders heeft het

weinig zin nu een algemene bespreking te houden en pas nadien te beslissen of het voorstel al dan niet opnieuw naar de Commissie wordt verzonden.

De Voorzitter : Onze dagorde voorziet geen stemmingen voor vandaag. Ik ben er geen voorstander van om het wetsvoorstel vandaag ter stemming ter leggen. Het Reglement geeft mij daartoe de macht. Ik heb de stemming aangekondigd voor morgen om 16 uur en op dat ogenblik zullen wij ons uitspreken over het al dan niet verzenden naar de Commissie. Ik wil wel aanvaarden, indien eenstemmigheid kan worden bereikt, de bespreking uit te stellen tot morgen na de stemming.

De heer A. Denys : Dit lijkt mij aangewezen.

De Voorzitter : Dan schorten wij nu de bespreking op van het voorstel van decreet.

De heer C. Moors : Mijnheer de Voorzitter, ik wil toch de volgende opmerking maken. Wanneer dertien personen in de Commissie aanwezig zijn op een totaal van vijftien en wanneer aan dit voorstel twee vergaderingen worden gewijd, dan vraag ik mij af wat de waarde van het commissiewerk betekent wanneer een bepaald persoon nu met zijn amendementen komt aandragen daar waar hij de gelegenheid heeft gehad ze in de Commissie te verdedigen. Dat is de werkelijkheid!

De heer E. Beysen : Mijnheer de Voorzitter, elk lid an de Commissie is evenwaardig. Bovendien waren wij wel in de Commissie aanwezig op het ogenblik van de bespreking. Bij de eerste vergadering was ik inderdaad verontschuldigd, maar ik heb nog altijd het recht om verontschuldigd te zijn. In de commissievergadering — en de Minister kan dit getuigen — heb ik bijzonder constructief meegewerkt aan de totstandkoming van dit decreet. Bovendien had ik de hoffelijkheid mijn stemgedrag te verantwoorden en te zeggen dit voorstel niet te kunnen goedkeuren omwille van het feit dat een aantal correcties moesten kunnen worden ingebouwd. En dan zeggen dat, als zich slechts twee leden onthouden, zij niet meer

het recht hebben initiatieven te nemen, het spijt mij, mijnheer Moors, maar dan zou u beter tijdelijk op retraite gaan.

De heer C. Moors : Mijnheer Beysen, u bent geregeld afwezig in de commissievergaderingen en daarna dient u amendementen in.

De heer E. Beysen : Mijnheer de Voorzitter, dit neem ik niet! Dit is een persoonlijk feit.

Mijnheer Moors, ik heb zelf moeten vaststellen dat u zich zelfs veroorlooft bij belangrijke besprekingen onder andere de begroting van Onderwijs en de bespreking van het mammoet-decreet, u te laten aanduiden als verslaggever en dat u daarna verzuimt hier in de Openbare Vergadering aanwezig te zijn.

De Voorzitter : Collega's, mag ik nogmaals de situatie schetsen. Er is een voorstel om het voorstel van decreet opnieuw te verwijzen naar de Commissie. Wij zullen hierover morgen om 16 uur stemmen en tot dan schorten wij de bespreking op.

INTERPELLATIES (Regl. art. 76)

Interpellatie van de heer G. Annemans tot de heer D. Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, over het verengelsen van het universitair onderwijs

De Voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Annemans tot de heer Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, over het verengelsen van het universitair onderwijs.

De heer Annemans heeft het woord.

De heer G. Annemans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, het zou misschien eenvoudig zijn om het probleem van de Stichting Verkeerskunde op te lossen indien de CVP een PVV-voorzitter zou benoemen. **(Gelach)** Dat is een voorstel van mijnentwege. Dit als parenthesis.

Mijnheer de Minister, niet als veront-

Annemans

schuldiging, maar om de context van mijn interpellatie weer te geven . . . (*Onderlinge gesprekken*)

De Voorzitter : Collega's, wij gaan luisteren naar de interpellatie van de heer Annemans over een belangrijk onderwerp.

De heer G. Annemans : Dank u, mijnheer de Voorzitter.

Om de context van mijn interpellatie weer te geven wil ik zeggen dat het niet de interpellatie van de geborneerdheid is . . . (De *onderlinge gesprekken worden verder gezet*)

Er is nog altijd niemand die luistert, mijnheer de Voorzitter. Ik zal misschien nog even wachten.

De Voorzitter : De heer Annemans heeft het woord !

De heer G. Annemans : Mijnheer de Minister, ik zei dat dit niet de interpellatie van de geborneerdheid is, gehouden door een man die met een vergrootglas op zoek is naar iedere aula in onze universiteiten waar men een andere taal spreekt dan het Nederlands. In een open en met een internationale reputatie begiftigde universiteit, zoals onder meer die van Leuven, is het uiteraard, zeker in bepaalde vakken, niet uitgesloten en zelfs nuttig dat andere talen bij de pedagogiek worden betrokken.

Wat ik hier wel wil doen is even de grenzen onderzoeken die u zelf ter zake aanleggen, de grenzen van wat ik zou noemen de taalhomogeniteit van onze universiteiten. De taalhomogeniteit van de Nederlandstalige universiteiten in Vlaanderen is niet zo oud. De meesten van ons hebben nog zeer verse herinneringen aan het verwerven van die taalhomogeniteit, onder meer wat Leuven betreft. Ik wil hier dus alleen peilen naar uw grenzen en intenties. Ik doe dat liever wat te vroeg dan te laat. Vandaar deze interpellatie.

De Minister zal weten dat het artikel 69 van zijn onderwijsdecreet, dat vorig jaar zonder veel protest werd goedgekeurd een wijziging inhield van de taalwetten, in die zin dat uni-

versitair onderwijs nu door bepaalde gashoogleraren in een andere taal kan worden verstrekt. Met dit artikel werd een belangrijk principe ingevoerd, dat een aantal maatregelen heeft mogelijk gemaakt om in het universitair onderwijs in andere talen les te geven. Ik herhaal dat ik dit niet doe als een soort achtervolger, maar als iemand die peilt naar grenzen en intenties.

Ik vat hier schematisch samen wat u gedetailleerd terugvindt in mijn interpellatieverzoek.

Destijds heeft de Vereniging van Vlaamse Professoren te Leuven bezwaren geuit tegen het artikel 69, met dezelfde bezorgdheid en in dezelfde geest waarmee ik mijn interpellatie houd. Er doen zich thans gevallen voor van cursussen in een studierichting die niet de studie van het Engels tot voorwerp heeft, waar toch in het Engels wordt onderwezen. Zo is er een Amerikaans docent die in Leuven in het Engels doceert. Dat is niet het ergste, maar wat erger is, is dat het gebruik van het Engels wordt bevoordeeld bij het beoordelen van seminariewerken. Erger wordt het ook wanneer wij, onder meer in Leuven, vaststellen dat bepaalde Vlaamse professoren omwille van de aanwezigheid van een kleine minderheid Erasmus-studenten, aan Vlaamse studenten in het Engels doceren en ook examens afnemen. Dat zijn allemaal voorbeelden van een evolutie die door de wijziging van artikel 69 van het onderwijsdecreet mogelijk werden gemaakt.

Ik herhaal dat ik wil vermijden dat wij een weg opgaan die wij achteraf niet meér kunnen sluiten, en ik wil hier nagaan welke de bereidheid is van de Minister om die evolutie in de eerste plaats te onderkennen en, in de tweede plaats, maatregelen te nemen ten einde te vermijden dat die evolutie te ver zou gaan. In het geval van de Vlaamse professor die in het Engels aan Vlaamse studenten doceert, zitten wij op een haar na bij de redenering van Kardinaal Mercier, die het Nederlands een ongeschikte taal achtte voor universitair onderwijs. Ik geef toe dat het gebruik van het Engels niet altijd ten onrecht is en in bepaalde domeinen zelfs noodzakelijk.

De vraag is dan ook of de Minister, zich op een duidelijke wijze kan uitspreken, wat mij betreft — in een zeer extreme veronderstelling — tegen gelijk welke verengelsing van het universitair onderwijs, tegen maatregelen die het Engels in bepaalde vakgebieden zou bevoordelen ten opzichte van het Nederlands.

Welke was de door de Minister gekende bedoeling van de Vlaamse rectoren ? Ik heb mij laten vertellen dat het de Vlaamse rectoren zijn die u destijds hebben gevraagd via het onderwijsdecreet de taalwetten aan te passen. Als u hun bedoeling kende, waar is dan de grens geweest die bij dat voorstel werd vastgelegd ? Welke was de door u als beleidsman erkende en opgedragen grens en hebt u die grens dan wel voldoende nauwkeurig geformuleerd in het artikel 69 ? Met andere woorden, waarom is u ingegaan op de suggestie van de rectoren, al dan niet wetende dat hiermee eventueel een belangrijke evolutie, weg van de taalhomogeniteit en het Nederlandstalig karakter van onze Vlaamse universiteiten, op gang zou worden gezet ?

Welke maatregelen zal of wil de Minister nemen om een verfijning van het artikel 69 te bevorderen en misbruiken ervan in te dijken, te beperken, te verhinderen en waar nodig resoluut te verbieden ?

De Voorzitter : De heer Vanhorenbeek heeft het woord.

De heer L. Vanhorenbeek (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, terecht werd hier gewaarschuwd voor de ondoordachte toename van het aantal Engelstalige vakken in onze Vlaamse universiteiten Door het Erasmusuitwisselingsprogramma kwam deze evolutie in een stroomversnelling terecht. Ik wens hier even te herinneren aan de bespreking die wij in juni van vorig jaar hebben gehouden in het kader van het mammoetdecreet, waar een amendement werd voorgesteld bij artikel 69, niet alleen door de Vereniging van Vlaamse Professoren, mijnheer Annemans, maar ook door het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen en het Nationaal Comité van Vlaamse Universiteitspro-

Vanhorenbeek

fessoren. Dat amendement, dat werd voorgesteld, maar uiteindelijk niet werd ingediend, gaat over de cursussen van studieprogramma's, georganiseerd ten behoeve van buitenlandse studenten, alsmede in het kader van de Europese universitaire samenwerking en de culturele akkoorden. Ik citeer: „Deze mogen eveneens in een andere taal dan het Nederlands worden gegeven, voor zover die cursussen geen onderdeel uitmaken van studieprogramma's die verplichtend worden opgelegd aan studenten uit het Vlaamse of het Brusselse Gewest voor het behalen van een universitair diploma van de eerste of de tweede cyclus”. Dit amendement werd niet ingediend omdat dit een vertraging van de stemming van het mammoet-decreet zou hebben meegebracht, maar de voorwaarde die hieraan gekoppeld was, was dat Minister Coens in zijn antwoord op de verschillende uiteenzettingen een duidelijke stelling zou innemen. Dat heeft hij ook gedaan. Op 27 juni heeft hij verklaard dat de wet van 28 april 1953 onverkort geldig blijft. Dit wil zeggen dat de onderwijstaal in onze universiteiten en hogescholen het Nederlands is en blijft.

Door het nieuwe decreet zijn er echter een drietal uitzonderingen gemaakt: cursussen gedoceerd door gast hoogleraren, cursussen gedoceerd ten behoeve van buitenlandse studenten en cursussen gedoceerd in het kader van wat algemeen het Erasmusproject wordt genoemd.

De Minister heeft toegegeven dat er op dit ogenblik een overdreven trend is tot het geven van cursussen in andere talen en eraan toegevoegd dat dit niet mag leiden tot een soort snobisme en het verwaarlozen van de eigen taal en cultuur.

Tot daar waren de antwoorden van de Minister duidelijk. Ondertussen gaan de uitwisselingsprogramma's verder en worden er vragen gesteld. Wij vragen ons onder meer af, mijnheer de Minister, of het niet wenselijk is het artikel 69 van het mammoet-decreet te amenderen, in die zin dat geen verplichte anderstaiige cursussen in de kandidaturen en de li-

centies zouden voorkomen, met andere woorden dat alle verplichte vakken in het Nederlands zouden worden gegeven. Wij weten dat iedereen het er over eens is dat volledige verengelsing — zoals werd geopperd door uw Nederlandstalige collega van Onderwijs, de heer Ritzen — uit den boze is, dat anderstalige cursussen enkel kunnen toegelaten worden in de derde cyclus van ons universitair onderwijs — wat wij postgraduaat noemen — en dat wij wel oog moeten hebben voor het geven van cursussen in een andere taal wat de keuzevakken in de licenties betreft.

Ik suggereer u ook, mijnheer de Minister, de mogelijkheid te onderzoeken om aan buitenlandse studenten de verplichting op te leggen onze taal aan te leren, bij voorbeeld door het volgen van een snelcursus, zodat zij ook de cursussen in het Nederlands kunnen volgen. Hierbij vertrek ik van het fundamentele principe van respect voor de eigenheid van onze taal en cultuur. Het is ten andere bewezen dat een verblijf in het buitenland voor studenten interessant is, op voorwaarde dat zij in contact kunnen komen met de taal en de cultuur van het gastland.

De Voorzitter : Minister Coens heeft het woord.

Minister D. Coens (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, de interpellatie van de heer Annemans bewijst dat het nuttig en noodzakelijk is klaarheid te scheppen in het voornoemde dossier. Ik zal tevens antwoorden op de opmerkingen van de heer Vanhorenbeek.

Allereerst zal ik artikel 70 van het Onderwijsdecreet, dat de Vlaamse Raad op 5 juli 1989 heeft goedgekeurd, verduidelijken. Dit artikel maakt het mogelijk om bepaalde cursussen in een andere taal — niet alleen in het Engels — te doceren.

Het gaat meer bepaald om :

1. cursussen, praktische oefeningen en werken die een andere landstaal of vreemde taal, bij voorbeeld het Engels, tot voorwerp hebben ;
2. cursussen gegeven door gasthoogleraren en gastdocenten ;

3. cursussen aan het College voor de Ontwikkelingslanden, aan het Instituut Prins Leopold voor Tropische Geneeskunde en de studieprogramma's ten behoeve van buitenlandse studenten alsmede de cursussen georganiseerd in het kader van de Europese universitaire samenwerking, Erasmus, Comett en Lingua en de culturele akkoorden. Er is dus een duidelijke afbakening.

Doel van de inschakeling van gasthoogleraren en gastdocenten uit buitenlandse universitaire instellingen en uit universitaire instellingen uit het andere taalgebied is de bevordering van de internationalisering van het Vlaams universitair onderwijs en de uitwisseling van ideeën over onderwijs en onderzoek over de grenzen heen. Universitair onderwijs en onderzoek zijn van nature een grens- en taaloverschrijdende zaak en het internationale karakter ervan wordt door de jaren heen sterker geaccentueerd.

Ook is het essentieel dat een universitaire student, met het oog op zijn latere professionele activiteit, die zich meer en meer in internationale en Europese context zal situeren, in contact komt met hoogleraren en docenten uit andere taal- en/of cultuurgebieden. Als Vlaamse wetenschappelijke instellingen moeten de universiteiten zich profileren op het internationale vlak en de toekomstige Vlaamse wetenschappers daartoe volwaardige kansen geven. Het beheersen van vreemde talen — en dus ook van het Engels als internationale taal — is een belangrijk element voor de deelname aan het internationaal wetenschapsbedrijf.

Dit betekent zeker niet dat het Nederlands als wetenschappelijke onderwijs- en onderzoekstaal moet worden afgeschreven, integendeel. Het Nederlands is een volwaardige academische taal. Ik zet mij derhalve af tegen vroegere uitspraken als zou het Nederlands niet bruikbaar zijn op universitair niveau.

Het zou wel een fundamentele fout zijn vanwege de universiteiten om niet op het internationaliseringsproces in te gaan. Vlaanderen, met zijn eigen identiteit, ligt immers op het

Coens

kruispunt van de Europese en internationale wegen, ook inzake de uitwisseling van ideeën, wetenschap en onderzoek. Dit biedt veel kansen.

De beleidslijnen die de Vlaamse universiteiten momenteel ter zake aanhouden zijn de volgende.

Op het niveau van het eerste en tweede cyclusonderwijs blijft een volwaardige en volledig onderwijsaanbod in het Nederlands gehandhaafd. Dit impliceert dat alle verplichte vakken van het eerste en tweede cyclusonderwijs in het Nederlands worden gedoceerd en geëxamineerd. Daarnaast kunnen voor keuzevakken en keuzerichtingen cursussen in het Engels of eventueel in een andere taal gedoceerd worden. Wel streeft men ernaar dat er ook voor de anderstalige keuzevakken examineermogelijkheden in het Nederlands zijn. Op die wijze blijft het basisaanbod in het Nederlands gehandhaafd en krijgen de studenten tegelijk de kans vertrouwd te worden met een beperkt anderstalig, meestal Engelstalig, aanbod van

cursussen. Dit draagt bij tot een bijkomende taalverwerving binnen hun specialisatie, zonder dat afbreuk wordt gedaan aan de integriteit van het Nederlandstalige karakter van de Vlaamse universiteiten.

Voor de derde cyclus kan het cursusaanbod, naargelang het doelpubliek, in het Nederlands of in een vreemde taal, meestal Engels, zijn.

Ik ben het volledig eens met deze beleidslijnen, die overeenstemmen met deze van de Vereniging van Vlaamse Professoren Leuven en het Nationaal Comité van Vlaamse Professoren. Zij verklaarden zich volledig akkoord met de decretaal goedgekeurde tekst voor zover de cursussen in een vreemde taal geen onderdeel uitmaken van studieprogramma's die verplichtend kunnen opgelegd worden aan studenten uit het Vlaams of Brussels gewest voor het behalen van een universitair diploma of graad van de eerste of tweede cyclus.

De voertaal van het universitair onderwijs in Vlaanderen is en blijft dus

het Nederlands. Het aandeel van anderstalige cursussen is en moet beperkt blijven. Deze beperking vloeit onder andere voort uit de beperking van het aantal gastprofessoren tot maximaal 10 ten honderd van het onderwijzend personeel.

Gevallen waarin Nederlandstalige seminariewerken worden gediscrimineerd ten voordele van Engelstalige, zijn mij niet bekend. Een systematische bevoordeling van seminariewerken en examens in een andere taal is verwerpelijk en moet door de academische overheden worden gesanctioneerd.

Het gebruik van het Engels, het Frans of het Duits als voertaal voor de cursussen van sommige postgraduaat- en onderzoekopleidingen verhoogt de aantrekkingskracht ten aanzien van buitenlandse studenten en geeft de Vlaamse universiteiten voldoende armsgslag om de aansluiting met de buitenlandse universiteiten te verzekeren.

Het beperkt gebruik van een andere taal tijdens de opleiding zal bij de Vlaamse student zeker niet leiden tot verlies van zijn kennis van de Nederlandse taal en cultuur.

Bovendien wordt door het aantrekken van vreemde studenten, onder meer in het kader van het Erasmus-programma, een stijgend aantal buitenlandse jongeren, de kans geboden om kennis te maken met onze unieke Nederlandstalige cultuur na een aanbod van taalcursussen Nederlands voor anderstaligen.

Er werd allusie gemaakt op de discussie die wij tijdens de Interparlementaire Commissie van de Nederlandse Taalunie hebben gevoerd inzake uitspraken van mijn Nederlandse collega. Als Voorzitter van de Nederlandse Taalunie pleit ik voor de handhaving en valorisatie van het Nederlandstalige karakter van ons universitair onderwijs, bij de leden van de Taalunie. Wij zullen trouwens weldra de Interparlementaire Commissie een document voorleggen ter valorisatie van het Nederlands in het Europese perspectief. Ik ben ervan overtuigd dat ik dienaangaande op de steun van elk lid van elke fractie zal

De heer J. Valkeniers (VU) interpelleerde Minister L. Van den Bossche (SP) over her taalgebruik in de Gemeenteraden van Kraainem en Linkebeek. Zijn partijgenoot M. Capoen (rechts) sloot zich aan bij de actuele interpellatie van de heer A. Denys (PVV) tot Minister T. Kelchtermans (CVP) over het Milieubeleidsplan 1990-1995

Coens

kunnen rekenen. Ter zake zal nog overleg moeten worden gepleegd, samen met het Nederlandse Parlement.

De 20 miljoen Nederlandstaligen in Europa spreken een volwaardige taal en dragen bij tot een volwaardige cultuur. Wij moeten ons niet beschouwen als een minderheid.

Samen met andere taal- en cultuurgebieden moeten wij ons aandeel blijven verzekeren in het rijke Europese spectrum van de diversiteit van talen en culturen. waarin het Nederlands een volwaardige plaats bekleedt.

Hetzelfde geldt voor het Nederlandstalig karakter van onze universiteiten. In de loop van de geschiedenis hebben wij moeten strijden om dit karakter te verwerven. Er kan geen sprake zijn van dit op de helling te plaatsen.

Nochtans moeten wij ons richten op Europa in het belang van onze academici opdat zij, niettegenstaande hun Nederlandstalige opleiding, volwaardig kunnen participeren in het Europese erfgoed van studies en onderzoekingen. Laten wij ons derhalve niet te eng opstellen. Het Vlaams Blok onderscheidt zich van de andere Vlaamse partijen door dat zij in dit dossier de wereld ondergeschikt ziet aan het Nederlands en Vlaanderen. Hoewel de Vlaamse partijen Vlaamsgezind zijn, blijven zij realistisch en wensen met opgeheven hoofd een valorisatie van het Nederlands in de Europese context. Ik ben de overtuiging toegedaan dat dit antwoord van de democratische partijen uitdrukking geeft aan wat leeft bij de publieke opinie in Vlaanderen. **(Applaus)**

De Voorzitter : De heer Annemans heeft het woord.

De heer G. Annemans (op de tribune) : Mijnheer de Minister, ik verheug er mij over dat u een aantal duidelijke antwoorden hebt gegeven op de door mij gestelde vragen.

Ik wens nogmaals te onderstrepen dat het niet in mijn bedoeling lag om te pleiten tegen een multi-linguale universiteit. De Vlamingen moeten inderdaad hun steentje bijdragen tot

het internationaliseringsproces van de universiteiten. Mijn zorg wordt blijkbaar gedeeld door de Minister. Wij kunnen dus deze interpellatie positief beëindigen.

De Voorzitter : De heer Vanhorenbeek heeft het woord.

De heer L. Vanhorenbeek : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, allereerst bedank ik de Minister voor zijn duidelijk antwoord.

Mijnheer de Minister, u hebt het zeer mooi gezegd dat Vlaanderen op het kruispunt van de internationale wegen ligt. Nochtans had ik enkele bijkomende vragen.

Mijnheer de Minister, volgens uw verklaring moeten alle verplichte vakken voor het behalen van een kandidaats- en licentiaatsdiploma in het Nederlands worden gegeven in tegenstelling tot keuzevakken die wel in een andere taal mogen worden gegeven. Het examen van deze keuzevakken moet echter wel in het Nederlands gebeuren.

Zal een examen van een keuzevak, zelfs indien dit vak door een andersstalige professor wordt gegeven steeds in het Nederlands worden afgenomen ?

Hoewel u akkoord gaat dat in de derde cyclus een vreemde taal wordt gebruikt door gastprofessoren, moet hun aantal beperkt blijven tot 10 procent van het onderwijzend personeel. Maar in de derde cyclus doceren eveneens Nederlandstalige Vlaamse gewone hoogleraren en professoren in het engels of een andere taal. U hebt beloofd hun aantal te beperken. Kunt u in dit verband een percentage noemen ?

Inzake het Erasmusproject drukt u de vrome wens uit dat buitenlandse studenten Nederlandse taalcursussen zouden volgen. Kan dit niet worden verplicht voor studenten die hier gedurende een volledig academisch jaar les volgen ?

Volgens de Minister van Onderwijs van Nederland, de heer Ritzen, moet het Nederlands universitair onderwijs worden verengeld. In Denemarken

daarentegen wordt geen enkele cursus in een andere taal dan het Deens gegeven. De Vlamingen moeten de gulden middenweg bewandelen.

De Voorzitter : Minister Coens heeft het woord.

Minister D. Coens : Mijnheer de Voorzitter, ik kan een historisch kort antwoord geven op de vragen van de heer Vanhorenbeek : 1. ja ; 2. neen ; 3. neen. Indien deze antwoorden niet volstaan, wil ik er uitvoerig op ingaan.

De Voorzitter : De heer Annemans heeft het woord.

De heer G. Annemans : Mijnheer de Voorzitter, vooraleer u het incident sluit, wil ik toch aankondigen dat wij een korte motie van aanbeveling hebben ingediend.

De Voorzitter : Door de heer Annemans werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie van aanbeveling aangekondigd. Ze moet uiterlijk 24 uur na de sluiting van de vergadering zijn ingediend.

De Raad zal zich daarover tijdens een volgende openbare vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Interpellatie van mevrouw N. Maes tot de heer D. Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, over het experiment van tweetalig kleuteronderwijs in het Limburgs Gemeenschapsonderwijs

De Voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Maes tot Minister Coens over het experiment van tweetalig kleuteronderwijs in het Limburgs Gemeenschapsonderwijs.

Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw N. Maes (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, ik wens aan deze titel toe te voegen : ..en over de maatregelen die de Minister zal nemen om het talenonderricht te verbeteren”.

Maes

Mijnheer de Voorzitter. ik wens in mijn interpellatie twee verschillende delen te behandelen, met name het deel over de rel in verband met het experiment uitgelokt door la Comtesse Tessa de Brocqueville en over de wijze waarop het talenonderricht in ons Nederlandstalig onderwijs kan worden verbeterd. Het is nogal typisch dat wij vandaag twee interpellaties behandelen die in dezelfde sfeer liggen. Enerzijds wordt er ingegaan op de vrij algemene vraag naar een betere talenkennis en anderzijds wordt nagegaan op welke concrete wijze daaraan wordt tegemoet gekomen.

De slukse manier om via het insluipen van een kwartiertje tweede taalonderricht in het kleuteronderwijs een hele taalwetgeving op de helling te zetten en uiteindelijk te komen tot tweetaligheid van ons onderwijs tot en met het hele secundair onderwijs is natuurlijk een interpellatie waard.

U hebt daarnet in uw antwoord op de vorige interpellatie al naar de geschiedenis verwezen en, mijnheer de Voorzitter, ook de geschiedenis is in dit land een vak dat schromelijk wordt verwaarloosd. Dat merkt men wanneer bankiers, gravinnen en andere Coudenbergh-fenomenen proberen iets aan het talenonderricht te doen. Ik denk dat zij vergeten zijn vanuit welke situatie wij gekomen zijn. Deze week stond in de krant een mooie herinnering aan de tijd dat Charlotte Brönte hier in Brussel op het pensionaat was om „haar Frans” te leren zoals dat in de 19de eeuw zo goed stond. In een boek waarin zij Brussel „Vilette” en België „Labassecour” heet, schrijft zij dat de Vlamingen in dat Franstalig pensionaat werden uitgelachen. Immers, men vergeet te gemakkelijk dat wie een taal slecht spreekt meestal ook nog van domheid wordt verdacht. Bij dat uitlachen zegt één van de leraars : „Ce ne sont que des Flamands — allez !”. waarop de goedmenende Engelse leraar antwoordt : „Flamands certainly they were, and both had the true Flaman physonomy . where intellectual inferiority is marked in lines none can mistake : still

they were men. and, in the main, honest men : and I could not see why their being aboriginals of the flat, dull soil should serve as a pretext for treating them with perpetual severity and contempt”. De wijze waarop deze „aboriginals”. onze Vlaamse voorouders uit de 19de eeuw, door een zekere Franstalige bourgeoisie werden behandeld zit zeer diep in onze geschiedenis ingebakken. Terecht herinneren wij aan de tijd dat de arbeiders van de suikerfabriek van Moerbeke werden opgetrommeld, voorzien van een gratis treinticket naar Gent en een lunchpakket, om te gaan betogen, samen met de Nederlands-onkundige fabrieksbazen, tegen de vernederlandsing van de universiteit van Gent. Dat alles is nog niet zo heel lang geleden maar sommigen hebben zo weinig zin voor geschiedenis dat dat schijnt vergeten te zijn.

Sinds het ontstaan van België hebben wij inderdaad moeten vechten om het Nederlands als onderwijstaal mogelijk te maken. Met het goed Nederlands hebben wij nog een tijd langer moeten wachten en wij hebben deze evolutie bekroond met de federalisering van ons onderwijs. De gevolgen van een jarenlange Franstalige overheersing schijnen trouwens nog niet van de baan. De Voorzitter van onze eigen Vlaamse Raad heeft het nodig geacht en wij zijn er hem dankbaar voor een taalambtenaar te belasten met het nazien van de teksten die uit de kabinetten komen, zelfs, o schande, uit het kabinet van Onderwijs, mijnheer de Minister.

Tot onze spijt moeten wij vaststellen dat veel van onze jongeren onze eigen taal nog steeds onbeholpen en stunteling spreken, laat staan schrijven. De basis voor een goede taalontwikkeling wordt gelegd in het kleuteronderwijs. Daar heeft de Minister in zijn antwoord op de vraag die wij de vorige keer hebben gesteld terecht de nadruk op gelegd. Hij heeft gezegd dat het familialisieren van de kleuters met het Frans niet is aangegeven omdat enerzijds bij een ongelijkwaardige tweetaligheid de responsen in de tweede taal geënt zijn op de eerste taal die onvoldoende beheerst wordt en anderzijds het praktische probleem van een perfect

tweetalige leidster niet kan worden onderschat. Deze pedagogische argumenten onderkennen wij ten zeerste en wij onderstrepen ze. Wij moeten echter niet blind zijn voor de tegenwind die geboden wordt vanuit een bepaald neo-Belgicistisch of is het een oud-Belgicistisch milieu, vanuit een soort misbegrepen medelijden met de Vlamingen die tegenwoordig zo slecht Frans spreken. Gelukkig is de tijd voorbij dat het hoogste doel van de Vlamingen inzake de democratisering van het onderwijs erin bestond „zijn Frans te leren”.

Ik herhaal dat ik de citaten waarin dat pedagogisch argument wordt onderstreept ook bij de Franstaligen heb gehaald en meer bepaald uit een artikel dat precies de meertaligheid wil aanprijzen onder het motto „Actua Presse” en aankondigt dat daarvoor alweer allerlei talenlaboratoria te vinden zijn. In één van deze artikelen schrijft de heer Gailliez, Administrateur délégué du Centre d'Animation en Langues : „Tout apprentissage linguistique, ainsi intensif soit-il, ne débouchant pas rapidement dans l'une ou l'autre forme de pratique perd la substance même de son efficacité”. Wanneer u dus begint met een vreemde taal in enkele kwartiertjes taallessen in een tweede, een derde of een vierde kleuterklas te onderwijzen dan moet u ervoor zorgen dat dit in de omgeving in de praktijk wordt voortgezet of het slaat nergens op. Het brengt enkel een tijdelijke overbelasting mee van de betrokken kinderen. Kinderen die een korte tijd in een ontwikkelingsland hebben doorgebracht en die daar school hebben gelopen, beschikken inderdaad over de merkwaardige gave om zich snel aan te passen. Ik heb een nichtje dat zich in enkele maanden tijd in het Arabisch kon uitdrukken. Na een paar jaar echter was zij alles vergeten en dit omdat zij niet in die taalomgeving is gebleven. Ik vind dus dat dergelijke spelletjes van bankiers en gravinnen heel weinig met pedagogie te maken hebben.

In datzelfde artikel, eveneens uit onverdachte bron naar ik meen, want er wordt gepleit voor meertaligheid, schrijft Vera Lippens : „Nagenoeg iedereen stort zich dus in het „talen-

Maes

bad" en de trend is dat zo vroeg mogelijk te doen. We moeten ons echter de vraag stellen of deze „drang" die ouders hebben om hun kind een vreemde taal te doen leren" – terloops wens ik op te merken dat „doen leren" een Gallicisme is. het moet zijn „te laten leren" – en ik citeer verder „geen riciso inhoudt. Eén van de grootste problemen waarmee we bij het taalonderricht voor de kleintjes worden geconfronteerd is de motivatie van de ouders die voor hun kind het beste moeten kiezen. Hoe zal het kind reageren? Is het mogelijk dat het kind als er een lichte dwang wordt uitgeoefend, een afkeer voor het leren van een vreemde taal ontwikkelt en er nooit meer van wil horen?"

Ik vind dit eveneens een belangrijk pedagogisch argument want het herinnert mij aan mijn eigen pensioonaarstijd met verplichte Franse weken die ons een grondige afkeer van de taal van **Sœur Marie-Julie** laten overhouden aan onze opleiding. Er zijn dus in het milieu van de pedagogen en van de mensen die de meertaligheid overtuigend genegen zijn voldoende argumenten te vinden om geen lichtzinnige invoering van een tweede taal in ons kleuteronderwijs te propageren.

Wat meer bepaald het Prolingua-initiatief betreft, mijnheer de Voorzitter, de Minister moet daarvan waarschijnlijk op de hoogte zijn sinds augustus 1989 toen Madame la Comtesse Tessa de Brocqueville, nog steeds Nederlandsonkundig – ik heb daarmee dus het diepste medelijden – haar brief aan u richtte om te vragen dit experiment genegen te zijn. U hebt dan het advies gevraagd van de inspecteurs van het basisonderwijs die een negatief oordeel hebben gegeven en die gezegd hebben dat dit enkel kon worden toegelaten bij wijze van experiment in het kader van een wetenschappelijk onderzoek in tweetalige gebieden. Intussen heeft onze Minister zijn eigen inspecteurs geloofd en is hij ze ook bijgetreden in zijn antwoord dat hij hier in de Kamer heeft gegeven. De v.z.w. Prolingua is echter haar weg gegaan. Let op, het gaat hier niet om het invoeren van een kwartiertje onderwijs van de

tweede taal in de kleuterklas. Het gaat over de tweetaligheid van de kleuterklas tot het einde van het middelbaar onderwijs inzake de praktische kennis van bij voorkeur de landstalen. Waarschijnlijk zijn de dames en heren uit dit hoge gezelschap eveneens opgeschrikt door de vooruitgang van het Engels dat onze kinderen bijna spelenderwijs vanaf de cowboyspelletjes tot in de TV-huis-kamer weten te propageren en te beoefenen.

Deze dames en heren, gesteund door de hoogste administrateurs van de banken – als ik de rij zie kom ik werkelijk onder de indruk van de pedagogische bekommernis van de bankwereld en van de Coudenberghgroep – pleiten ervoor dat dit door „Native Speakers.." zou worden onderwezen vanaf de kleuterklas en het moet dan wel om de tweede landstaal gaan.

Toch is het een beetje verdacht. Ik heb nagegaan op welke wijze deze initiatieven in de pers worden gepropageerd. Wat de Nederlandstalige kant betreft wordt heel sterk de nadruk gelegd op de kennis van het Frans – want daar gaat het eigenlijk om – terwijl aan Franstalige kant er meer over talenkennis wordt gesproken en over onze opdracht talen te kennen ten einde onze contacten met het buitenland veilig te stellen. Daar schijnt dat Nederlands toch nog altijd bijzonder weinig nuttig te zijn. Trouwens, in het blaadje waaraan ik mij uitvoering heb geïnspireerd zie ik een pleiade van Ministers pronken die allemaal „locomotief voor de meertaligheid.." worden genoemd. De namen zijn prachtig. Minstens drie van de hier geziene excellenties kennen geen woord Scderlands, nog steeds niet, en als ze doen alsof dan worden ze nog gevaarlijker want dan verstaan ze zelfs niet wat we zeggen, laat staan dat ze ons juist antwoorden. Als ik zie dat Minister Ylief als één van de locomotieven inzake de kennis van de tweede taal wordt vernoemd dan zeg mij dat genoeg.

Ik ben natuurlijk bijzonder verheugd dat onze Franstalige landgenoten zich nu realiseren dat het toch eindelijk tijd wordt dat ze ook eens een

mondje van de taal gaan leren die door de meerderheid in dit land wordt gesproken, voor zover ze tenminste de ambitie hebben om dit land te besturen. In het geval dat ze bankiers zijn schijnt het nog steeds voldoende te zijn te beschikken over voldoende talenkennis bij de schoonmaaksters, de portiers, de chauffeurs en de vertalers die in zulke bedrijven voorradig zijn. Ik maak mij toch, ondanks die „plaisanterie", zorgen. Immers, ik stel vast dat onze publieke opnie geredelijk trapt in die talennummertjes en dit is gevaarlijk.

Mijnheer de Minister, we hebben een tijd gekend dat iedereen praatte over de wetenschap in het onderwijs. Toen waren het ook de banken, de fabrieken en de hoogste instanties van het VBO die pleitten voor die technologische opvoeding. Vandaag lees ik in De Standaard een vrije tribune ondertekend door Professor Decoo die het heeft over de achteruitgang van de talenkennis en die waarschuwt. Hij vraagt wat ons onderwijs doet. Ik citeer: „Ik blijf erbij dat het erom gaat dat in het kleuteronderwijs de basis wordt gelegd op dat alle kinderen, onafgezien van het milieu waaruit ze komen, onafgezien van de huistaal, van het dialect, het Arabisch of het Berbers of wat al meer, als zij de lagere school aanvaatten een voldoende talenkennis hebben in het Nederlands om daarop aan kennisverwerving te doen. In het lager onderwijs zal men die functionaliteit van de taal moeten leren hantieren en in het secundair onderwijs moet men vreemde talen leren, veel intenser en veel beter dan dit nu het geval is." Wat doet ons onderwijs echter, en Professor Decoo onderstreept het: „Terwijl men discussieert over het kleuterkwartiertje Frans, wordt het aantal uren voor het vreemde-talenonderwijs nog verder ondergraven. Het imago van een technologische wereld heeft doen besluiten dat er meer uren technologie en wetenschappen moeten komen". Dat hebben wij gedaan. Wij hebben dus deze zogenaamde technologie ingevoerd als een algemeen vak in het eenheidstype van ons middelbaar onderwijs terwijl men op zeer veel scholen twijfels heeft over de waarde van het vak wanneer dat niet in een door-

Maes

lopende opleiding wordt ingeschakeld. Professor Decoo schrijft verder : „Hebben we onze leerlingen, ook de toekomstige technologen en wetenschappers, het best gediend door hun minder talenonderwijs te geven ?” Dat is mijns inziens een heel fundamentele vraag. Wij zullen daaruit de consequenties moeten trekken. Hij stelt verder : „Maar het onderwijs moet de relatieve tijd inschatten die men nodig heeft om de ene of de andere taal te leren. Vergelijkend onderzoek wijst uit dat een Nederlandstalige voor het leren van het Frans veel meer tijd nodig heeft om een drempelniveau te bereiken dan bij voorbeeld voor het Engels of het Duits”. Hij geeft daarvoor ook de redenen en wij kennen die en ik citeer verder : „Het is onverstandig, met de bedoeling alle partijen tevreden te stellen, onze leerlingen vroegtijdig te confronteren met een heterogeen talenonderwijs, waar zij van alles te weinig krijgen”.

Ik meen dat wij deze woorden ter harte moeten nemen als mensen die zowel houden van onze scholen, ons onderwijs als onze kinderen.

Wij moeten dus niet trappen in de geintjes van la Comtesse Tessa de Brocqueville hoezeer ze ook door bankiers en Coudenberghers wordt gesteund. Wij moeten echter zien dat ons talenonderwijs daar waar het precies moet worden gegeven — in het secundair onderwijs — in een voldoende aantal uren wordt gegeven zodanig dat men ook de drempel kan bereiken die men nodig acht om bij het verlaten van het secundair onderwijs over een goede talenkennis en een goede basis voor andere vreemde talen te beschikken. Het is natuurlijk niet zo dat ons talenonderwijs grosso modo achteruitgegaan is. Wij kennen zelf nog de mensen die ons les gaven en die eigenlijk geen Nederlands kenden, die een soort van dialect spraken, een soort van halfweg dialect-Nederlands, een eigen gebrouwen taaltje. Wij hebben nog de mensen gekend die alleen maar het Frans kenden als vreemde taal, terwijl nu het aantal mensen dat in Vlaanderen vreemde talen kent aanzienlijk is toe-

genomen. Het peil van die talenkennis kan echter wel zorgen baren. Ik denk dus dat wij daaraan zouden moeten remediëren. Vandaar de volgende vragen.

Ten eerste, welke maatregelen worden overwogen tegen die scholen die zich niet aan de taalwetgeving houden en toch een experiment met Franstalig onderwijs in de kleuterklas invoeren : a. wanneer dit plaatsvindt tijdens de schooluren : b. wanneer dit plaatsvindt na de schooluren maar in lokalen en met de materiële ondersteuning van het Gemeenschapsonderwijs ?

Ten tweede, is de Minister op de hoogte van een advies van de inspectie in deze zaak ? Zo ja, welk advies werd door de inspectie verstrekt ?

Ten derde, is de Minister op de hoogte van een definitief standpunt van de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs ? Zo ja, hoe luidt dit standpunt ?

Ten vierde, welke maatregelen overweegt de Minister om de kennis van het Nederlands bij leerlingen van het basisonderwijs te verbeteren ?

Ten vijfde, welke visie houdt de Minister er inzake het vreemde-talenonderwijs op na ? Geloofde de Minister dat het pedagogisch verantwoord is op zeer vroege leeftijd dit onderwijs aan te vatten ? Ziet de Minister mogelijkheden om dit probleem structureel aan te pakken in het lessenprogramma van het secundair onderwijs ? Draagt volgens de Minister de bedrijfswereld hierin een eigen verantwoordelijkheid ?

Tot besluit, mijnheer de Voorzitter, wens ik te zeggen dat het voor ons duidelijk is dat wijzigingen aan de taalwet niet kunnen ondanks mooie „prolingua's” en „comptessa's”, hoe vriendelijk zij zich ook, zij het dan in het Frans, tot onze bevolking richten en hoezeer men daarover in sommige omgevingen juicht, hoezeer ook ouders het chique vinden als hun kinderen een mondje Frans praten. Schoolprogramma's volgens de mode van de dag zijn uit den boze. Schoolprogramma's moeten gebaseerd zijn op ernstige pedagogische inzichten.

op goed wetenschappelijk onderzoek en op een duidelijk weten wat men aan het einde van de rit wil bereiken. Daarom, aan het verzoek van adellijke dames, bankdirecteurs, eentaligc Franstaligen en nostalgische verdedigers van l'âme belge en het achterhaald unitarisme, doen wij niet mee. (Applaus)

De Voorzitter : De heer Moors heeft het woord.

De heer C. Moors (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, ik wil even ingaan op de slotwoorden van mevrouw Maes, waarmee de hele problematiek wordt samengevat. Het is spijtig dat anno 1990 nog over de taalproblematiek in ons land moet worden gesproken als voor dertig jaar. Hoe dan ook, wij moeten afstand nemen van hetgeen in het verleden is gebeurd en de actuele toestand analyseren. Het hoeft geen betoog dat voor de Vlaamse ontvoogding de taal heel wat heeft betekend. Zij was eng verbonden met de sociologische problematiek. De dreiging van het Frans is voorbij. Ik wil dit als volgt duidelijk omschrijven. Wat waren voor Vlaanderen de elementen die sterk hebben doorgewogen ? Ik spreek niet over Brussel, noch over de randgemeenten of Voeren. Wij hebben het meegemaakt dat de verfransing kwam uit die bevolkingslagen die in het Frans werden opgevoed, uit families die het Frans als voertaal hadden. De huidige generaties tot zestig jaar echter zijn in het Nederlands opgevoed. Die generaties kennen de Nederlandse cultuur. De kleine groepjes Franstaligen die er nog in bepaalde steden zijn hoeven niet te worden overroepen.

Een andere problematiek vormen echter de taalgebieden. De taalgrens heeft de taalgebieden afgebakend en heeft tot gevolg dat hele streken die vroeger met verfransing bedreigd werden, het nu helemaal niet meer zijn. Met een open geest moeten wij de nog bestaande problemen durven aanpakken. Ik ben mij er wel van bewust dat er nog een probleem bestaat in Brussel en de randgebieden, maar niet binnen Vlaanderen. De cijfers tonen dit duidelijk aan. In Brus-

sel rijst het probleem van de aanwezigheid van de Vlamingen. Wij moeten echter erkennen dat de situatie er niet zo negatief is. In de Nederlandstalige basisscholen te Brussel bestaat er zelfs de vrees dat er te veel Franstalige leerlingen worden ingeschreven. Dat kan zelfs een zekere bedreiging vormen voor de Nederlandstalige kinderen. Er is dus duidelijk een ommekeer : een andere situatie. Ik stel dit in de sociologische benadering anno 1990.

Terecht heeft mevrouw Maes een tweede element aangehaald. Wij leven in een gemondialiseerde maatschappij. Daardoor worden er andere accenten gelegd en ontstaan andere belangstellingpunten. Daarmee groeit de interesse voor andere talen. Ik wijs in het bijzonder op de situatie in Wallonië. De belangstelling voor het Nederlands bestaat ook daar. De CSC in Luik heeft in 1984 bij het afsluiten van sociale programmatie in de metaalverwerkende sector geen centen gevraagd, maar wel vormingscursussen onder meer voor het Nederlands. De huidige Minister van Landsverdediging heeft ter gelegenheid van zijn installatie als burgemeester van Wareme. Nederlands gesproken. Dit wijst op een mentaliteitsverandering. Daarmee wil ik niet zeggen dat ik akkoord ga met de initiatieven die op het ogenblik door sen bepaalde dame worden genomen. De problematiek moet wel worden aangepakt ontdaan van de schrik voor de overheersing van een andere taal.

Wat gebeurt op pedagogisch vlak stemt echter wel tot nadenken. Ik betwijfel of het onderricht van een andere taal zo maar kan worden ingevoerd in het kleuteronderwijs. Onderzoeken desaan gaande tonen aan dat daar zeer voorzichtig moet worden tewerkgegaan. Er is desaan gaande geen eensgezind standpunt. Bijkomend is er het probleem of de leerkrachten de tweede taal wel kunnen onderwijzen. Financieel is het niet haalbaar om daarvoor bij komend personeel in te schakelen. Wij kunnen derhalve niet akkoord gaan met de genomen initiatieven. Ook werd

er gesproken over de minder goede beheersing van onze taal door de Vlaamse jeugd. Waar liggen er knelpunten ? Er is een evolutie vast te stellen van de schrijftaal naar de spreektaal in het onderwijs. Er wordt minder aandacht besteed aan het schrijven, wat oorzaak is van vele klachten over de nauwkeurigheid van de geschreven taal bij de leerlingen. De rijkdom van onze taal is dan weer een Groot-Nederlands probleem. Nederlandse collega's erkennen dat het Vlaams als taal veel rijker is en een grotere woordenschat heeft, dan het Algemeen Nederlands. Wij moeten er ook rekening mee houden dat de leerlingen in het middelbaar onderwijs worden geconfronteerd met vier talen. Ik haal geregeld het voorbeeld aan van de schrijfwijze van het woordje „is” Als dat in Maastricht of Tongeren met „t” wordt geschreven, is dat een grove taalfout en wordt dat dertig kilometer verder in Aken zonder „t” geschreven is dat eveneens een grove taalfout. Daar is er duidelijk contaminatie door de veelvuldigheid van talen. Daarmee moet toch ook rekening worden gehouden bij de beoordeling van de spelling.

Tot slot onderstreep ik nogmaals dat ik het aanleren van een tweede taal in het kleuteronderwijs in geen dele kan appreciëren. Er is te veel begeleiding nodig en men moet goed weten waar men zal uitkomen. Ik til niet zo zwaar aan dit initiatief omdat ik rekening houd met het feit dat er toch een grote tendens is naar het onderricht van meerdere talen. Een initiatief uit Franstalige hoek hoeft ons niet bang te maken. Wij zijn als Vlaming volwassen en hebben daarenboven de taalwetten die moeten worden gerespecteerd. (**Applaus hij de CVP**)

De Voorzitter : De heer Verheyden heeft het woord.

De heer J. Verheyden (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, het valt niet te ontkennen dat met de eenmaking van de Europese markt na 1992 het belang van de meertaligheid nog zal toenemen. Wie met succes de arbeidsmarkt wil betreden,

heeft ongetwijfeld een belangrijke troef in handen indien hij meerdere talen beheerst. Het bedrijfsleven in Vlaanderen klaagt sedert geruime tijd over de achteruitgang van de kennis van de tweede landstaal bij haar sollicitanten. Vanuit zakelijke overweging traden ondernemingen toe tot de vereniging Pro Lingua die de Nederlandstalige kinderen van jongsaf, zelfs van in de kleuterklas, aanzet om Frans te leren. Dat de bedrijfswereid vragende partij is om de situatie van de tweede landstaal in het onderwijs te verbeteren, is begrijpelijk. Van het onderwijs mag men echter niet verwachten, dat het in de eerste plaats aan het belang van de ondernemingen denkt. Het uitgangspunt in het onderwijs moet steeds het belang van het kind zijn. Indien het onderwijs in Vlaanderen er vandaag zou voor opteren om de tweede taal veel vroeger in het lessenrooster toe te laten, kan dit enkel vanuit de bekommerning voor het kind. Het zou dan ook een duidelijke vooruitgang moeten betekenen voor alle kinderen, niet alleen voor de meest begaafden. Voor sommige kleuters kan het Frans babbelkwartiertje misschien wel enig nut hebben, maar de meerderheid is daarvoor nog niet rijp. Heel wat jonge kinderen hebben het immers nu al moeilijk om in de lagere school hun moedertaal behoorlijk te spreken, te lezen en te schrijven. Het toevoegen van een tweede taal zou deze kinderen nog eens extra belasten. Taal is nochtans een zeer belangrijk element in de ontwikkeling van het kind. Om zich verder te kunnen ontplooiën en om later aanspraak te kunnen maken op een volwaardige job, is de vlotte beheersing van de omgangstaal, zowel verbaal als schriftelijk, van groot belang. Kennis van meer dan één taal is een pluspunt, maar een goede kennis van de moedertaal is een voorwaarde. Kinderen gelijke kansen bieden, betekent dus ervoor zorgen dat zij op de eerste plaats het Nederlands voldoende onder de knie hebben. Vermits de realiteit een ander beeld toont — denken wij maar aan de meer dan driehonderdduizend analphabeten in Vlaanderen — zou de aandacht van het onderwijs eerst naar het verbeteren van het moedertaalonderricht moeten gaan, vooraleer

Verheyden

een vervroegde invoering van een andere taal in overweging wordt genomen. Momenteel is ons onderwijs er niet op voorzien om een tweede taal aan jonge kinderen te leren, zonder te beletten dat slechts de meest begaafde er iets aan hebben terwijl de andere er meer nadeel dan voordeel zullen van ondervinden. Zolang niet elk kind in zijn eigen tempo en op zijn eigen niveau kan leren en zolang er geen voldoende begeleiding voor echte individualisering is, zal de kloof tussen de kansrijke — slimme — en kansarme — domme — kinderen, alleen maar vergroten.

Mijnheer de Minister, door collega Maes werden in verband hiermee belangrijke vragen gesteld. Het lijkt mij niet nodig om in herhaling te vervallen. Wij zullen met belangstelling naar uw antwoord luisteren. (**Applaus bij de SP**)

De Voorzitter : Minister Coens heeft het woord.

Minister D. Coens (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, er is terecht veel interesse voor deze problematiek. Ik verheug mij daarover, want zij is en blijft in de actualiteit. Dagelijks ontvangen wij brieven uit Vlaanderen waarin wordt gevraagd om ook in het kleuteronderwijs taalonderricht te geven. Deze brieven worden met zorg beantwoord. Ik ben echter voorstander van een ruim parlementair debat aangaande deze aangelegenheid. Wij zijn immers allen bezorgd over het valoriseren van onze eigen taal en over het promoten van de meertalenn kennis. Dat is niet tegenstrijdig. Het standpunt van de diverse partijen en van het beleid moet worden verduidelijkt.

De drang om meerdere talen te kennen was nooit zo groot als nu. Vlamingen wensen meer talen te kennen. Het succes van de taalcursussen, meer bepaald in het onderwijs voor sociale promotie, is verheugend.

De basiskennis van vreemde talen moet echter verworven worden in het secundair onderwijs.

In België is men tot achttien jaar

schoolplichtig. Zes jaar lang kan men gedurende verschillende uren per week andere talen aanleren. De hedendaagse didactische en technologische mogelijkheden moeten tot betere resultaten kunnen leiden. Laten wij niet de gevangenen zijn van het beeld dat van de Vlamingen wordt opgehangen. Er wordt ten onrecht beweerd dat de Vlamingen geen vreemde talen kennen en dat de Franstaligen hun best doen om Nederlands aan te leren. De Vlamingen moeten weliswaar, in de lijn van hun traditie, nu nog niet hun best doen om diverse vreemde talen te kennen.

Ik ben ervan overtuigd dat ook onze Franstalige landgenoten een grotere inspanning leveren dan in het verleden.

De heren Moors en Verheyden wenz op de sociologische ommekeer, respectievelijk op de pedagogische betekenis en de sociale context.

Inzake het experiment van tweetalig kleuteronderwijs in het Limburgse Gemeenschapsonderwijs en de maatregelen die ik zal nemen om het talenonderwijs te verbeteren, wil ik in de eerste plaats het antwoord citeren van de Voorzitter van de ARGO op mijn vraag ter verduidelijking van het gebeuren waarop de interpellatie slaat. De Voorzitter van de Algemene Raad van het Gemeenschapsonderwijs heeft per omgaande geantwoord dat het experiment „dagelijks een kwartiertje Frans aan de kleuter” niet opgestart werd. Hij onderstreepte tevens dat over de resultaten van een georganiseerde studiedag op maandag 12 februari overleg zal gepleegd worden met de bevoegde inspectie en de directies van de betrokken scholen en verzekerde dat voor elk initiatief ten experimentele titel de vigerende taalwetgeving zal gerespecteerd worden. Tot op heden werden geen experimenten, in strijd met de taalwetgeving, en die beogen Franse lesjes te geven aan kleuters, aangevraagd”.

Aangezien mij momenteel geen experimenten tijdens of na de schooluren bekend zijn, heb ik nog geen maatregelen moeten nemen, mevrouw Maes.

U vroeg me ook of dergelijke initiatieven mogen opgezet worden na de schooluren in lokalen van en met de materiële ondersteuning van het Gemeenschapsonderwijs.

De ministeriële omzendbrief van 3 januari 1974 regelt het gebruik van de schoollokalen en de uitrusting in het Rijksonderwijs. Ik heb deze richtlijnen steeds nageleefd.

Uit de circulaire blijkt dat de naschoolse activiteiten die rechtstreeks met onderwijs en/of opvoeding te maken hebben, mits aanvraag, door het inrichtingshoofd kunnen worden toegestaan.

In 1989 werd in verband met de opportuniteit om de tweede taal aan te leren vanaf de kleuterschool en te gebruiken voor het onderricht in de zogenaamde bijvakken vanaf het leerjaar, een grondige „bevraging” gehouden bij de inspectie van het Gemeenschaps- en gesubsidieerd onderwijs. Deze werd door de coördinator, van de inspectie Gemeenschapsonderwijs en de hoofdinspectie van het gesubsidieerd onderwijs bestudeerd en besproken. De Inspecteur-generaal heeft de bevindingen op 17 augustus 1989 in een eindverslag vastgelegd. Zijn advies betreffende het aanleren van een tweede taal in de kleuterschool en het verstrekken van het onderricht van de zogenaamde bijvakken vanaf het eerste leerjaar van de lagere school in die tweede taal is ongunstig.

Het standpunt van de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs werd mij door de Voorzitter van de ARGO toegestuurd en luidt : „Na de informatiedag zou kunnen worden onderzocht of het project pedagogisch wenselijk en eventueel haalbaar is. In elk geval zal het Gemeenschapsonderwijs zich houden aan de vigerende taalwetgeving”.

Mocht dit niet het geval zijn, dan moeten wij maatregelen treffen.

De basisschool is een moedertaalschool bij uitstek. Niemand kan betwijfelen dat de kleuterschool, zoals ze de jongste 10-15 jaar in België is geëvolueerd, de actieve betrokkenheid van de kleuters in het algemeen.

Coens

en vooral de mondelinge communicatie en expressie, sterk beïnvloedt. De luisterschool heeft definitief plaats gemaakt voor de actieve kleuterschool, waarin de kleuters zich in een speelse situatie vrij en onbevangen kunnen uitdrukken. Deze didactische aanpak die onze kleuters mondiger maakt, krijgt mijn volle steun. Dit heb ik reeds herhaaldelijk bevestigd.

Nu wordt, meer dan vroeger, aandacht besteed aan de moedertaal. Ook binnen de lerarenopleiding wordt daaraan heel wat aandacht besteed. Door een ruime begeleiding van de directies, wil men de ideeën die in de krachtlijnen voor een leerplan moedertaal steken, ingang doen vinden bij de leraren.

Ik wens het tweede-taalonderricht, zoals bepaald in de wet van 30 juli 1963, volkomen te steunen. Tweetalig zijn in België en meertalig zijn in Europa is immers van een uitzonderlijk belang. In samenwerking met de Ministers Grafé en Fagnoul heb ik trouwens, per omzendbrief van 25 januari 1990, een uitwisselingsproject gelanceerd ter bevordering van de tweede taal voor de hoogste klassen van het lager onderwijs.

141 Vlaamse lagere scholen hebben hierop positief gereageerd en 207 Vlaamse klassen wensen nog dit schooljaar aan een uitwisselingsproject deel te nemen.

Het aantal Franstalige scholen dat positief heeft gereageerd op het uitwisselingsproject is mij nog niet bekend. Ik hoop dat de inspanningen van mijn Franstalige collega's tot de nodige resultaten zullen leiden.

Er wordt tevens onderzocht hoe de kennis van de tweede taal in het secundair onderwijs en in de opleiding van de leraren kan worden bevorderd.

Mijn Franstalige collega's stellen een uitwisselingsprogramma voor tussen leraren. Ik onderzoek het voorstel nauwkeurig. Elke mogelijkheid ter bevordering van het tweede-taalonderricht moet worden onderzocht. Niet om het even welk middel kan

echter worden aanvaard. Wanneer de taalwetgeving, ons houvast, wordt aangetast, moet men heel voorzichtig zijn. Wij hebben immers nog een houvast nodig. De heer Moors heeft daarop onrechtstreeks gewezen en hij beklemtoonde tevens het sociologisch aspect.

Ik wens het aanleren van de tweede taal en van vreemde talen in het algemeen te versterken, meer speciaal in het secundair onderwijs, en dit vanaf de wettelijke voorziene leeftijd. Vanuit het basisonderwijs is hiertoe reeds een aanzet mogelijk. Wij moeten echter op de eerste plaats en meer dan ooit aandacht besteden aan een degelijke kennis van de moedertaal, die bestendig moet worden bevorderd. Tweetaligheid en zelfs meertaligheid is en blijft een absolute noodzaak voor de Vlamingen.

Bij wijze van conclusie kan de vraag worden gesteld of het pedagogisch verantwoord is een tweede taal aan te leren op jonge leeftijd. De opvattingen hieromtrent zijn verdeeld, ook bij de publieke opinie. In dit verband kan ik twee standpunten formuleren. Een minderheid — onder andere ook professoren van onze Vlaamse universiteiten — is van mening dat kinderen vanaf vier jaar en met een normale begaafdheid, vatbaar zijn voor het aanleren van een tweede taal, bij voorkeur in het gezin en op voorwaarde dat één van de partners, waarmee het kind zich volkomen identificeert, die taal correct spreekt. Hier komt natuurlijk ook het sociaal probleem tot uiting waarover collega Verheyden het daarnet had. Wij moeten om sociale redenen bijzonder voorzichtig zijn bij elke wijziging aan de thans vigerende reglementering.

De meerderheid gaat er evenwel van uit dat het bijbrengen van een tweede taal vooraleer de moedertaal goed wordt beheerst, een niet te onderschatten risico vormt voor de latere ontwikkeling van de eigen taal. Ik wens geen onverantwoorde risico's te nemen in deze belangrijke materie. Men kan goed omlinnde experimenten overwegen in een tweetalig gebied, waar men uiteraard voor een andere situatie staat. Ik wens echter geen risico's te nemen op sociaal en

pedagogisch vlak, risico's die de homogeniteit en het fundamenteel belang van onze gemeenschap zouden kunnen aantasten. Wij mogen niet aanvaarden dat bepaalde leidinggevende kringen de Vlaamse publieke opinie en de bevolking uit de zogenaamde lagere klasse zouden beïnvloeden. Dat is één van de kenmerken van het drama van de Vlaamse ontvoogding, die wij hier opnieuw in een andere vorm ontmoeten.

Naar mijn mening moeten de kleuters in de eerste plaats hun moedertaal correct leren en dit op de daartoe aangewezen speelse wijze. Pedagogische begeleiding en al spelend leren behoren tot het wezen van ons zo waardevol kleuteronderwijs. Wij mogen ook niet vergeten dat de kleuterleidsters vaak een andere taal spreken dan het dialect dat de kleuters thuis horen en spreken. Mijn standpunt hieromtrent wordt bevestigd door professor Decoo van wie trouwens een artikel werd geciteerd. Ik erken deze persoon als een buitengewoon taalkundige. In zijn laboratorium aan de UIA wordt baanbrekend werk verricht. Ik ben het volledig eens met wat hij stelt. Er zijn evenwel professoren die de zaken anders zien en die bepaalde openingen willen laten. Ik kan slechts aanmanen ter zake zeer voorzichtig te zijn.

Wanneer wij erin slagen dat de kleuters op de drempel van het eerste leerjaar het algemeen Nederlands goed begrijpen en correct spreken, betekent dit een zeer goede basis voor het leerproces in het lager onderwijs. Trouwens, in het lager onderwijs moeten de basisvaardigheden zoals lezen, spreken en schrijven nog worden verworven. Onze voornaamste zorg blijft dus dit hoofddoel te realiseren, met alle aandacht zowel voor het pedagogische als voor het sociale aspect ervan.

De essentiële uitgangspunten van het beleid zijn de volgende: geen wijziging van de taalwetgeving, het bevorderen van de talenkennis en het cultiveren van onze moedertaal. Ik ben ervan overtuigd dat de Vlaamse volksvertegenwoordigers deze stelling ten volle ondersteunen. (**Applaus**)

De Voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw N. Maes (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister.. geachte collega's, ik wens Minister Coens te danken voor zijn antwoord.

Fundamenteel zijn wij het eens. Ik wil echter de propaganda die wordt gemaakt voor een verkeerd begrepen kleuteronderwijs nog eens extra relativeren.

Mijnheer de Minister, terecht zegt u dat vele kleuters in het kleuteronderwijs voor het eerst Nederlands leren en dat zij dus beginnen met een vreemde taal, zijnde de taal die niet meteen thuis wordt gesproken. Voor sommigen is dat in zeer uitgesproken mate het geval indien zij van vreemde afkomst zijn. Wanneer de taalbasis niet grondig genoeg wordt gelegd, kan uiteraard taalachterstand ontstaan. Dit stellen we dagelijks vast bij de migrantenkinderen.

Volgens mij moet het kleuteronderwijs de sociale ongelijkheden opvangen en trachten de kinderen een gemeenschappelijke basis te geven.

Indien morgen een kndirecteur opstaat in het gezelschap van één of andere Engelstalige lady — om dan niet onmiddellijk een Franstalige comtesse te nemen — en zegt dat kinderen vanaf vijf jaar kunnen leren lezen, dan antwoord ik : dat is juist. Waarschijnlijk zullen zij dan ook ouders vinden die van mening zijn dat de kinderen moeten leren lezen vanaf vijf jaar. Men kan zich ook de vraag stellen waarom ze niet zouden leren tellen vanaf vijf jaar enzovoort.

Wie leergierige kinderen heeft weet dat men ze met om het even wat kan volproppen. Kinderen zijn inderdaad leergierig en sommige ouders ambitieus.

Men kan in dit land voor alles en nog wat propagandisten vinden. in alle lagen van de bevolking en zeker in deze lagen van de maatschappij die alleen maar denken aan de prestaties van hun werknemers. Zij leggen dan nog de nadruk op de terreinen waar zij zelf slecht presteerden.

Mijnheer de Minister, indien u luistert naar de publieke opinie dan zal u morgen in alle kleuterscholen computers moeten installeren. Men wil de kleuters vol schoolse kennis propen. daar waar ze in hun motorische ontwikkeling en hun moedertaal moeten worden begeleid. Pedagogisch gezien lijkt dit nergens op. Wij moeten hier zeer voorzichtig zijn. Wij zijn zelf ook ouder en wij kennen de reactie van „mijn kind kan en weet alles”. Vele ouders zijn ervan overtuigd dat hun kinderen wonderkinderen zijn. om nadien te beseffen dat de kinderen slechts kinderen zijn.

Ik wil het nu even hebben over de band die bestaat tussen de moedertaal en het aanleren van vreemde talen. Mijnheer de Minister, ik denk dat onze didactici in het moedertaal-onderricht moeten weten dat het goed inzicht in de moedertaal de basis betekent voor het aanleren van een vreemde taal. In dat opzicht denk ik dat sommige hervormingen van het grammatica-onderricht in het Nederlands zeer ongelukkig zijn. De vreemde taalstructuren moeten kunnen worden verworven vanuit een inzicht in de eigen taal. Daarvoor moeten die structuren echter op een vergelijkbare wijze worden gegeven. De gemakkelijker waarmee kinderen van de Latijnse afdeling vreemde talen aanleren zegt voldoende over het belang van het leren maken van een goede analyse van de taal. Het programma van het Nederlands verwaarloosde dit aspect. Dit heeft volgens mij het vreemde-taalonderricht geschaad.

In verband met het belang van het secundair onderwijs wil ik een praktische suggestie naar voren brengen. Laten wij het bestaande wetenschappelijk onderzoek valoriseren en nagaan hoeveel vormingsuren nodig zijn om een bepaald volume aan kennis en kwaliteit te verwerven. die in het bedrijfsleven nuttig worden geacht.

Wat willen de hooggeplaatste heren betalen om dit soort onderwijs maximaal mogelijk te maken ? Zullen wij moeten blijven aanzien dat wij worden verplicht te bezuinigen inzake onderwijs om intussen te experimen-

teren op allerlei gebied ? Wil men ons onderwijs up to date houden, dan zullen wij daarvoor over de nodige middelen moeten beschikken. Ik ben er zeker van dat al de onderwijsmensen het hierover roerend eens zijn. Ik betwijfel het of de bankdirecteurs dan ook nog zullen volgen.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer J. Valkeniers tot de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over het taalgebruik in de Gemeenteraden van Kraainem en Linkebeek

Interpellatie van de heer G. Annemans tot de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over het taalgebruik in de Gemeenteraden van Kraainem en Linkebeek en een mogelijk eindverslag van de Arrondissementscommissaris ter zake

De Voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde interpellaties van de heer Valkeniers tot de heer Van den Bossche. Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt. over het taalgebruik in de Gemeenteraden van Kraainem en Linkebeek en van de heer Annemans tot Minister Van den Bossche over het taalgebruik in de Gemeenteraden van Kraainem en Linkebeek en een mogelijk eindverslag van de Arrondissementscommissaris ter zake.

De heer Valkeniers heeft het woord.

De heer J. Valkeniers (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's. gedurende het verloop van de gemeenteraadsvergaderingen van 30 juni en 28 september 1989 werden de bepalingen van de samengebundelde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken niet altijd nageleefd, onder meer wat de vertalingen

Valkeniers

en de uitleg in het Frans aan de toehoorders in de vergaderzaal betreft.

Luidens het artikel 23 van de samengevoegde wetten moet iedere plaatselijke dienst, gevestigd in een randgemeente, waaronder de burgemeester en de mandatarissen die optreden als individuele bestuursautoriteiten, uitsluitend de Nederlandse taal gebruiken, onder meer in zijn binnendienst.

Er mogen geen vertalingen gemaakt worden van de agenda, noch van de verklarende nota's, de uitleg van het college of hetgeen er gezegd wordt in het algemeen — brief van Gouverneur Rogge van 31 oktober 1989. Immers, volgens de rechtspraak van de Raad van State, zoals die gegroeid is sedert het arrest nummer 15.990 van 17 augustus 1973 tot het arrest nummer 23.282 van 24 mei 1983, is het gebruik van een andere taal dan het Nederlands in de schoot van de gemeenteraden van de randgemeenten in strijd met de taalwetgeving.

In het Frans gestelde handelingen in de ruime zin, worden getroffen door nietigheid en kunnen geen rechtsgevolgen hebben. Zij worden in rechte als onbestaand aangezien en mogen niet opgenomen worden in de notulen.

In het arrest nummer 86.604 van 26 maart 1986 oordeelt het Arbitragehof lat de gecoördineerde taalwetten niet de mandatarissen beogen, die geroepen worden om zitting te nemen in een collegiaal orgaan. Zij zijn geen leden in de zin van deze wetten, derhalve wanneer zij optreden als individuele bestuursautoriteiten.

De collegiale organen, zoals de gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen, zijn diensten in de zin van de taalwet. De burgemeester treedt ambtshalve op als een individuele bestuursautoriteit en is derhalve een dienst in de zin van de taalwet. De schepenen kunnen — gezien de interne bevoegdheidsverdeling die zij op bestuurlijk vlak hebben — ook beschouwd worden als individuele bestuursautoriteiten en als leden in de zin van de taalwet.

De randgemeenten behoren tot het Nederlands taalgebied. Deze gemeenten zijn begiftigd met een eigen regeling — artikel 7 van de samengevoegde wetten. Luidens het artikel 23 van dezelfde wetten moet in een randgemeente iedere plaatselijke dienst, waaronder de burgemeester en de mandatarissen die optreden als individuele bestuursautoriteiten, uitsluitend de Nederlandse taal gebruiken, onder meer in zijn binnendienst.

Indien de burgemeester of een schepen, die optreedt als individuele bestuursautoriteit, deze bepaling niet eerbiedigt, door een andere taal te gebruiken dan uitsluitend het Nederlands, is zijn optreden strijdig met artikel 23 van de samengevoegde wetten. Gaat het over bestuurshandelingen dan is de sanctie de nietigheid wegens artikel 58. Gaat het over de zogenaamde mondelinge tussenkomsten, dan kunnen deze geen gevolg hebben, tenzij de eventuele toepassing van de artikelen 82 en 83 van de nieuwe gemeentewet ten opzichte van de leden van het college van burgemeester en schepenen.

Wat nu meer bepaald de uitleg en vertalingen ten behoeve van het publiek in de raadszaal betreft, dient het volgende in acht genomen te worden. Luidens het artikel 24 van de samengevoegde wetten moet dezelfde plaatselijke dienst de mededelingen die bestemd zijn voor het publiek stellen in het Nederlands en in het Frans met voorrang voor de raadszaal. Het uitsluitend gebruik van het Frans bij het doen van mededelingen aan het publiek is dus eveneens in strijd met de taalwetgeving.

De mogelijke aanwezigheid van publiek is door de grondwetgever gewild om de toepassing te verzekeren van het beginsel van de openbaarheid van de vergaderingen van de gemeenteraad. Door het publiek toegang te verlenen tot de zaal waar de raad vergadert, wordt aan de kiezers de facto de mogelijkheid gegeven toezicht uit te oefenen over de wijze waarop de gekozenen zich van hun mandaat kwijten.

In alle vergaderingen waar de openbaarheid de regel is, heeft het publiek echter alleen een louter passie-

ve rol van toezicht. Het publiek mag toekijken en horen wat er gebeurt, maar mag tijdens de vergadering niet reageren. Het publiek is toegelaten, maar maakt geen deel uit van de vergadering.

Het publiek betrekken bij de bespreking van agendapunten tijdens de vergadering is ingaan tegen deze louter passieve rol van toezicht die aan het publiek is gegeven door de wet en de Grondwet. Zo richt een Minister in het Parlement zich tot de parlementsleden: zo richt een rechter zich tot de partijen, getuigen en advocaten. Maar de Minister noch de rechter zal het publiek, aanwezig tijdens de zitting, inlichtingen verschaffen of uitleg geven — al dan niet in een andere taal — nopens de inhoud van wat besproken werd.

Wel kan een Minister een persconferentie houden of in andere omstandigheden verklaringen afleggen voor pers, radio of TV. Wel legt het parlement soms verklaringen af om het publiek voorlichting te verschaffen.

Zo ook heeft de burgemeester of een schepen het volste recht om de ingezetenen van de gemeente op de hoogte te brengen van wat de gemeenteraad wil realiseren of beslist heeft. Het moet dan wel heel duidelijk zijn dat deze voorlichting van de inwoners niet gebeurt tijdens de vergadering en dus los staat van de vergadering van de gemeenteraad.

Indien de persconferentie wordt gehouden of de toelichtingen aan het publiek worden gegeven in de raadszaal moet zulks lang genoeg vóór het begin of na de sluiting van de zitting gebeuren.

De burgemeester moet ervoor zorgen dat de regels die gelden voor het gebruik van de talen in binnendienst gescheiden blijven van deze die gelden voor mededelingen bestemd voor het publiek. Ofwel leidt hij een gemeenteraadsvergadering in het Nederlands, ofwel verstrekt hij mededelingen aan het publiek in het Nederlands én het Frans, maar beiden kunnen niet samengaan, en mogen daarom ook niet vermengd worden.

Gelet op wat voorafgaat en in over-

Valkeniers

eenstemming met de principes die gelden inzake taalgebruik in de randgemeenten — zie de rondzendbrieven van de Gouverneur van 2 februari en 24 maart 1989, respectievelijk toegezonden op 17 februari en 6 april 1989 — is het gebruik van een andere taal dan het Nederlands tijdens de zitting van de gemeenteraad in strijd met de taalwetgeving.

Verschillende gemeenteraadsleden van Kraainem en Linkebeek klagen sinds jaren het feit aan dat deze uitspraken van de Raad van State niet worden nageleefd in hun gemeente. Dat de aangeklaagde feiten juist zijn, wordt bevestigd door de rapporten van de Arrondissementscommissaris die sinds geruime tijd de gemeenteraadsleden bijwoont.

Mijnheer de Minister, u bent zeker op de hoogte van deze toestand, gezien de verschillende parlementaire vragen die u hierover werden gesteld door collega Kuijpers en mijzelf.

Op 31 oktober 1989 stuurde Gouverneur De Groeve een brief aan elk lid van het college van de gemeenten Kraainem en Linkebeek waarin nog eens gesteld werd **dat** een andere taal dan het Nederlands, tijdens de gemeenteraad, in strijd is met de taalwetgeving.

De burgemeester en de schepenen van deze gemeenten willen zich niet schikken naar de betrokken wetten. Dit geeft aanleiding tot hetze zodat de Rijkswacht optreedt, echter niet tegen de overtreders, maar wel tegen diegenen die protesteren tegen de wetsovertreding.

Het schorsen van de gemeenteraadsbeslissingen is hier niet voldoende.

Graag vernemen wij welke sanctie u gaat nemen om aan deze onwettige toestand een einde te maken.

De Voorzitter : De heer Annemans heeft het woord.

De heer G. Annemans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, u weet dat wij deze zaak al lang volgen en het doet mij genoegen dat ze

langzaam begint te escaleren. Dat was ook onze aanvankelijke bedoeling. Ik heb u reeds herhaaldelijk vragen gesteld omtrent deze kwestie. Telkenmale heb ik aan uw collega de heer Tobback gevraagd hoeveel het Rijkswachtoptreden kost en iedere keer heeft hij geprobeerd mij antwoord te geven.

Wij stellen een tendens vast om van deze twee gemeenten — Kraainem en Linkebeek — een testcase te maken over de tweetaligheid van de faciliteitengemeenten. Daardoor wordt het recht om mededelingen te doen aan het publiek juridisch misbruikt.

Telkens opnieuw zijn er escalaties, moet de Rijkswacht optreden en worden er mensen aangehouden. Men stelt vast dat de betrokken gemeentebesturen op geen enkele manier bereid zijn om het Nederlands als voertaal voor de gemeenteraad te hantieren. Dus, de subtiliteit over de mededeling aan het publiek is eigenlijk maar een juridische voorhang voor wat zij in feite op het oog hebben, namelijk minstens de tweetaligheid van de deliberaties in hun gemeenteraad.

Wat ik u wou vragen is hoe het zit met uw Arrondissementscommissaris en wat uw beleid verder zal zijn. In de marge van de laatste Gemeenteraad in Kraainem — ik weet niet zeker of uw Arrondissementscommissaris er wel aanwezig was — werd geopperd dat hij reeds een eindconclusie zou hebben getrokken, namelijk dat hij niet meer naar de gemeenteraden zou komen omdat hij — en ik zou het nog kunnen begrijpen **ook** — van mening is **dat** hij al meer dan genoeg weet. Hij is altijd stipt aanwezig geweest en heeft **ook** altijd stipt verslagen gemaakt, maar ik neem aan dat hij verder niet meer aanwezig hoeft te zijn om vast te stellen hoe de situatie is. Ik meen dat hij tot een eindrapport kan komen. Niet dat hij u politiek te adviseren heeft, wij ondervragen u wel over uw politiek van **deze** tribune. Ik wens alleen te vragen of u al dan niet van plan bent het louter schorsen van de gemeenteraadsbeslissingen achterwege te laten en eventueel over te schakelen naar een tweede versnelling door een iets

kordatere voogdij in te stellen, meer gericht tegen de bestuurders zelf. De schorsing wordt door hen als alibi gebruikt om hun bevolking tegen het gezag en tegen de voogdij van de Vlaamse Gemeenschap op te juttunen. Het zou misschien duidelijker zijn en zeker en vast veel beter voor het imago van de Vlaamse voogdij, indien u zich rechtstreeks tot de bestuurders en tot de rebellen — ik geef hen met eerbied die naam — zou richten en uw maatregelen op hen zou afstemmen.

Welke voogdijmiddelen acht u te uwer beschikking, want men zegt dat de wet daarover zeer duidelijk is, maar ik heb u nog niet alle middelen zien uitputten. Blijkbaar is ook de brief van de Gouverneur niet in staat geweest om het respect voor de een-taligheid van die faciliteitengemeenten af te dwingen. U hebt zich altijd zeer principieel opgesteld, maar wordt het geen tijd om tot een iets stringenter actie over te gaan ?

De Voorzitter : Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister L. Van den Bossche (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, allereerst dank ik de interpellanten voor hun interessant betoog.

Ik zal mijn antwoord verdelen in vier schuifjes. Ten eerste zal ik een overzicht schetsen van de tot nu toe getroffen maatregelen. Ten tweede zet ik de rechtsprincipes op een rijtje. Ten derde som ik de bevindingen op van de Arrondissementscommissaris en ten vierde behandel ik de gevoerde actie na het verslag en vóór de interpellatie. Over andere mogelijke acties zal ik niet uitweiden.

De heer J. Valkeniers : Ten vijfde, wat u zal doen !

Minister L. Van den Bossche : Dat is wat anders. Dat hoort thuis onder punt vier.

Concreet werden in het nabije verleden drie maatregelen genomen. Een algemene omzendbrief betreffende het taalgebruik in de randgemeenten, zoals bedoeld in artikel 7 van de wetten op het gebruik van de taal in bestuurszaken, werd op 23 maart via de Gouverneur van Brabant verstuurd.

Van den Bossche

Op mijn uitdrukkelijk verzoek richtte de Gouverneur van Brabant op 31 oktober 1989 een brief aan de individuele leden van de Colleges van Burgemeester en Schepenen van Kraainem en Linkebeek. Ten slotte heb ik de Arrondissementscommissaris gevraagd om alle gemeenteraden bij te wonen. Dat waren er vier in Kraainem en twee in Linkebeek, allen te situeren tussen 18 april 1989 en 13 december 1989.

Ik wens te onderstrepen dat de Arrondissementscommissaris geen eindrapport heeft afgeleverd. Wel heb ik gevraagd een status quaestionis op te stellen van wat hij had ervaren. Ik spreek hiermee het bericht tegen dat in een krant verscheen als zou hij „bevrijd” zijn van zijn opdracht om gemeenteraadszittingen bij te wonen. Hij zal dus verder gemeenteraadszittingen bijwonen omdat ik van oordeel ben dat het nuttig is om onmiddellijk na de gemeenteraadszitting over een verslag te beschikken van de hand van een ambtenaar die hiermee speciaal gelast is, waarop ik mij kan steunen. De mogelijkheid bestaat zelfs — ik werd er niet verder ver uit — dat ik hem ook naar een andere gemeenteraad stuur. Een mbtelijk verslag met vaststellingen nuttig en nodig, zeker wanneer bepaalde beslissingen moeten worden getroffen. De Arrondissementscommissaris zou misschien over zes jaar een boekje kunnen uitgeven „Sire, eef mij zes jaar” over zijn bevindingen in de gemeenteraden.

Ik bevestig nogmaals de aangehouden rechtsprincipes.

De randgemeenten behoren tot hetederlandse taalgebied. Dit werd nogmaals benadrukt door in de gemeentewet, de gemeentekieswet en de organieke OCMW-wet het verzoeken van kennis van het Nederlands voor de mandatarissen in te worden.

De Vlaamse Raad houdt dit de verplichting in het Nederlands te gebruiken voor de administratieve handelingen. Het gebruik van een andere taal brengt de nietigheid van die handelingen mee en ontnemt elk rechtsge-

volg aan elke mondelinge tussenkomst tijdens de beraadslagende vergadering in een andere taal dan die van het taalgebied. Die interventies worden niet in de notulen opgenomen en kunnen geen rechtsgevolgen hebben.

Het bestaan van de faciliteiten doet geen afbreuk aan de taalhomogeniteit van het desbetreffende gebied en faciliteiten gelden alleen voor de bestuurders, niet voor de bestuurders. Dit betekent dat er geen vertalingen mogen worden geïmplementeerd van de agenda, van de verklarende nota's, van de uitleg van het college, of van wat er wordt gezegd in het algemeen. Immers, volgens de geïmplementeerde rechtspraak van de Raad van State is het gebruik van een andere taal dan het Nederlands in de gemeenteraden van de randgemeenten in strijd met de taalwetgeving.

In 1986 oordeelt het Arbitragehof dat de gecoördineerde taalwetten niet de mandatarissen beogen, die geroepen worden om zitting te nemen in een collegiaal orgaan. Zij zijn geen diensten in de zin van deze wetten, behalve wanneer zij optreden als individuele bestuursautoriteiten.

Daarentegen zijn de collegiale organen, zoals de gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen, wel diensten in de zin van de taalwet. De burgemeester en de schepenen treden ambtshalve op als een individuele bestuursautoriteit en zijn derhalve een dienst in de zin van de taalwet.

Krachtens het artikel 23 van de gecoördineerde wetten op het taalgebruik moet in een randgemeente iedere plaatselijke dienst, waaronder de burgemeester en de mandatarissen die optreden als individuele bestuursautoriteiten, uitsluitend de Nederlandse taal gebruiken.

Indien er een andere taal gebruikt wordt tijdens de raadszittingen kan dit, gelet op artikel 72bis van de gemeentewet die in hoofde van de gemeenteraadsleden een onweerlegbaar taalvermoeden instelt, enkel worden beschouwd als het betrekken van het publiek bij de besluitvorming, wat ontoelaatbaar is.

In alle vergaderingen waar de openbaarheid de regel is, heeft het publiek een louter passieve rol van toezicht. Het publiek mag toekijken en horen wat er gebeurt, maar mag tijdens de vergadering niet reageren. Het publiek is toegelaten maar maakt geen deel uit van de vergadering.

Ik wil hier duidelijk beklemtonen dat het betrekken van het publiek tijdens de raadszittingen bij de bespreking van de agendapunten, ingaat tegen de passieve rol van toezicht die aan het publiek gegeven is door de wet en de Grondwet. Het is de burgemeester die ervoor moet zorgen dat de regels die gelden voor het gebruik van de talen in binnendienst, gescheiden blijven van deze die gelden voor mededelingen bestemd voor het publiek en dat de betrokkenheid van het publiek binnen de toegelaten perken blijft: ofwel leidt hij een gemeenteraadsvergadering in het Nederlands, ofwel verstrekt hij mededelingen aan het publiek in het Nederlands en in het Frans, maar beiden kunnen niet samengaan, en mogen daarom ook niet vermengd worden. Het staat een burgemeester vrij om de inwoners van zijn gemeente op de hoogte te brengen van wat de gemeente wil realiseren of wat zij beslist heeft. Een dergelijke voorlichting mag niet staande de raadszitting. Men kan, behalve in voornoemd geval, wel een voorlichting organiseren, die los staat van de vergadering zelf. De mededelingen aan het publiek dienen bovendien te gebeuren met inachtname van artikel 24 van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, desgevallen in de twee talen, maar alleszins met voorrang voor het Nederlands.

Dit zijn de fundamentele bepalingen die moeten gerespecteerd worden.

Dit was niet altijd het geval in Kraainem en Linkebeek — volgens de commissaris die ik ter plaats heb gestuurd.

Zoals de interpellanten wellicht weten, grijpen er niet zoveel gemeenteraadszittingen plaats in Kraainem en Linkebeek en vergt een ernstige evaluatie over wat er juist gebeurt, wel wat tijd.

Van den Bossche

Uit de verslagen blijkt dat in Kraainem al de leden van het College van Burgemeester en Schepenen hun dossier eerst in het Nederlands inleiden om daarna tot de stemming in het Nederlands over te gaan. Daaropvolgend wordt er een techniek toegepast waarbij het College de behandelde agendapunten vertaalt ten behoeve van het publiek. Het wordt echter niet altijd expliciet vermeld dat dit gebeurt ten behoeve van het publiek. De gemeenteraadsleden moeten niet in het Frans worden voorgelezen, want zij worden iuris et de iure geacht het Nederlands te kennen.

Wat Linkebeek betreft blijkt uit de verslagen dat alle leden van het College van Burgemeester en Schepenen hun dossiers in het Nederlands inleiden en men daarna onmiddellijk vertaalt in het Frans. De eindstemmingen gebeuren evenwel in het Nederlands.

Bovendien blijkt uit het verslag van de raadszitting van Kraainem van 28 september 1989 dat de volledige raadszitting in het Nederlands verliep tot op het ogenblik dat een aantal Vlaams-radicalen de raadszaal betraden.

Ik citeer uit het verslag van de Arrondissementencommissaris.

„Op basis van de evaluatie van de verslagen van de Arrondissementencommissaris en ingevolge de brief van de Provinciegouverneur stelt men alleszins vast dat tijdens de laatst bijgewoonde gemeenteraadszittingen het Nederlands bij de inleiding van de dossiers evenals bij de stemmingen, als voertaal wordt gebruikt. De openbare orde komt steeds in het gedrang wanneer men vertaalt en bij verstoring van de openbare orde is uiteraard de Burgemeester bevoegd om deze te handhaven of te herstellen”.

In elk geval is de handelwijze van de burgemeester waarbij hij zich tijdens de raadszitting richt tot het publiek, en hiervoor enkel het Frans gebruikt, in strijd met de hierboven gegeven principes in het algemeen en met de

door de wet en de Grondwet geboden mogelijkheid tot passief toezicht van het publiek in het bijzonder. Een dergelijke houding van de burgemeester is onaanvaardbaar. Ik heb dan ook vandaag ter zake strikte richtlijnen gegeven : een brief werd aan beide Burgemeesters afgegeven waarbij hen ondubbelzinnig gemeld werd dat ik bij niet-naleving ervan niet zal aarzelen van alle mij geboden legale actiemiddelen gebruik te maken. Ik lees de brief voor.

„Mijnheer de Burgemeester.

Betreft : taalgebruik en mededelingen tijdens de gemeenteraadszittingen.

Met mijn omzendbrief van 23 maart 1989 heb ik u eraan herinnerd dat de bestuurstaal in uw gemeenteraad het Nederlands dient te zijn. Dit heeft tot gevolg dat alle individueel optredende gemeenteraadsleden voor het verrichten van alle bestuurshandelingen gehouden zijn het Nederlands te gebruiken. Aan tussenkomsten in een andere taal kan geen juridische waarde worden gehecht en zij hebben dus geen rechtsgevolgen.

Deze principes werden geëxpliciteerd in de brief die de heer Degroeve, Gouverneur van de Provincie Brabant, u toestuurde de dato 31 oktober 1989.

Concreet betekent dit onder meer dat er geen vertalingen mogen gemaakt worden, van de agenda, van de verklarende nota's van de uitleg van het college, van de mededelingen aan gemeenteraadsleden, of van hetgeen er gezegd wordt in 't algemeen : faciliteiten gelden immers enkel voor de bestuurden, niet voor de bestuurders.

Gezien artikel 72bis van de gemeentewet in hoofde van de gemeenteraadsleden een onweerlegbaar taalvermoeden instelt, kan een mededeling in het Frans enkel beschouwd worden als een betrekken van het publiek bij de besluitvorming wat ontoelaatbaar is.

Ik wil hier duidelijk beklemtonen dat het publiek betrekken tijdens de raadszittingen bij de bespreking van

de agendapunten, ingaat tegen de passieve rol van toezicht die aan het publiek gegeven is door de wet en de Grondwet.

Daar waar het u inderdaad vrij staat om de inwoners van uw gemeente op de hoogte te brengen van wat de gemeente wil realiseren of reeds beslist heeft, moet ik u er echter op wijzen dat dit niet mag staande de raadszitting. Een dergelijke voorlichting staat los van de vergadering zelf. Volledigheidshalve dienen deze mededelingen aan het publiek te gebeuren met inachtneming van artikel 24 van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, desgevallend in de twee talen, maar alleszins met voorrang aan het Nederlands.

Ik maak er u tenslotte attent op dat ik op een strikte naleving sta van deze richtlijnen inzake het taalgebruik en de manier waarop de inwoners aangaande het bestuur mogen ingelicht worden. Bij niet-naleving zal ik niet aarzelen van alle mij geboden legale actiemiddelen gebruik te maken.

Met de meeste hoogachting”.

Deze brief heb ik vanochtend laten afgeven. Het is de eerste keer dat ik mij persoonlijk en rechtstreeks richt tot de betrokken gemeenten. Hiermee maak ik tevens de brief van de Gouverneur van 31 oktober vorig jaar tot de mijne, want er schenen daaromtrent nogal wat vragen te bestaan.

Tegelijk heb ik de Burgemeesters gemeld waar zij aan toe zijn indien zij de wet niet naleven. (Applaus)

De Voorzitter : De heer Annemans heeft het woord.

De heer G. Annemans : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, ik ben hoegenaamd niet geschokt wanneer de Arrondissementencommissaris in zijn verslag stelt dat de rellen worden veroorzaakt door binnenkomende radicalen. Dit is enkel een bevestiging van wat ik altijd heb beweerd, namelijk dat het een politieke en geen juridische kwestie is. Dit dossier wordt ten minste door

Annemans

de gemeenten politiek beschouwd en als zodanig behandeld.

Mijnheer de Minister, de door u vanmorgen verzonden brief voldoet mij tot verder order volledig.

De Voorzitter : Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister L. Van den Bossche : Mijnheer Annemans, de Arrondissementscommissaris gebruikt niet de door u vermelde termen. Mijns inziens was hij de mening toegedaan dat de gemeenteraadszitting conform de wet zou zijn verlopen, maar dat er een Pavlov-reflex bij sommige gemeenteraadsleden optrad bij de binnenkomst van bepaalde radicalen in de gemeenteraad waardoor men het nodig vond om heel bewust anders te gaan doen dan wat mag en hoe zij voordien handelenden. Trouwens, onlangs werd in een gemeenteraadszitting de behandeling van de agenda achter gesloten deuren verdergezet. Van die geheime zitting heb ik geen enkele klacht ontvangen. Ik mag veronderstellen dat deze volledig correct verliep.

De Voorzitter : De heer Annemans heeft het woord.

De heer G. Annemans : Mijnheer de Minister, wellicht kan ik aan Vlaamse radicalen suggereren om te onderzoeken hoelang gemeenteraadszittingen in het Nederlands verlopen wanneer zij niet binnengaan, maar buiten blijven staan. Ik verbind mij daartoe echter niet.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer P. Van Grembergen tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, over het geschorste cultureel akkoord met Zuid-Afrika en het eventueel sluit van een nieuw akkoord

De Voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Grembergen tot de heer Geens. Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, over het geschorste cultureel akkoord met Zuid-Afrika en het eventueel sluiten van een nieuw akkoord.

De heer Van Grembergen heeft het woord.

De heer P. Van Grembergen (op de tribune) : Voorzitter, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, collega's, tot onze voortdurende verbazing bevinden de veranderingsprocessen in Midden- en Oost-Europa en in zuidelijk Afrika zich in een stroomversnelling. Dit stemt ons hoopvol. In deze interpellatie zullen we het uitsluitend hebben over Afrika, zuidelijk Afrika en Zuid-Afrika.

De vergelijkingspunten die onbetwistbaar te vinden zijn tussen de evoluties in Europa en deze in Afrika zullen we doelbewust niet behandelen omdat we toch merken dat politiek misbruik van onze argumentatie en redenering niet te voorkomen is en het bij sommigen aan intellectuele en politieke moed ontbreekt om dezelfde ontledingsprocedure en -logica te gebruiken in de beoordeling van de ontwikkelingen op wereldvlak in de verschillende continenten. Mijn betoog zal zeer zakelijk zijn en gebaseerd op exacte vaststellingen.

In Zuid-Afrika koos de blanke bevolking vorig jaar in september een nieuw Parlement.

Drie partijen boden zich aan de blanke Zuidafrikaanse kiezer aan. Twee partijen hadden een programma van verandering, samen te vatten in wat men ginder noemt machtsdeling met de zwarte bevolking.

Eén partij wenste geen verandering. De blanke kiezer sprak zich met 65 ten honderd uit voor verandering en machtsdeling. De redenen waarom de blanken zich in meerderheid voor wijzigingen uitspraken zijn de volgende.

Over de volgorde van belangrijkheid van die redenen hoeft u het evenwel met mij niet eens te zijn.

Ten eerste beseft de meerderheid van de blanke bevolking dat het tegen de historische evolutie ingaan is, tegen de macht van de cijfers, niet te erkennen dat de zwarten niet meer uitgesloten kunnen worden van de macht.

Vijf miljoen blanken nu tegen 25 miljoen zwarten, in 2010 vijftig miljoen zwarten. Onhoudbaar. Het kurkdroge van deze vaststelling verplicht de blanken tot een andere politiek.

Ten tweede is er de ethisch, moreel en religieus veranderde beoordeling van de blanken over het apartheidregime en dit onder invloed van de kerken. Na de Anglicaanse en na de katolieke kerk, heeft nu ook de Nederduits Hervormde kerk de apartheid als onaanvaardbaar beoordeeld.

De invloed van de kerken is in Zuid-Afrika nog steeds zeer groot.

Ten derde is het zo dat vooral de jongere blanke bevolking en de intellectuele vooruitstrevende elite van academici, zakenlui en vrije beroepen de zwarte mens sociaal, maatschappelijk als gelijkwaardig heeft aanvaard en dit nu ook politiek wil laten waarden.

Ten vierde heeft de internationale boycot in sport, cultuur, uitwisseling tussen universiteiten, de isolatie van het geestesleven, de blanke gemeenschap zowel de Engelstalige als Afrikaanstalige zeer zwaar gekrenkt.

De melaatse behandeling op het internationale vlak is bij blank Zuid-Afrika zeer zwaar uitgekomen.

Ten vijfde hebben ook de internationale economische sancties, hoewel misschien niet in die mate zoals sommigen zullen laten verstaan. Zuid-Afrika ook in zijn uitbouw geschaad. De inflatie is hoog, de werkloosheid weegt, de staatsmiddelen groeien niet in verhouding tot de reusachtige problemen waarmee dit land te kampen heeft.

Dat sommigen de economische sancties als hoofdreden voor de verandering aanwijzen, laat ik voor hun rekening, zelf meen ik dat de gewijzigde opvattingen over medebeheer en over de verantwoordelijkheid van de

Van Grembergen

zwarte gemeenschap zwaarder hebben doorgewogen dan de economische sancties. Volgens mij zijn de vijf redenen samen verantwoordelijk voor de verandering.. Al deze redenen hebben de nieuwe politieke inzichten bewerkstelligd.

Het is de verdienste van de huidige President van Zuid-Afrika, de heer De Klerk, deze elementen juist ingeschat te hebben en er de politieke conclusies uit getrokken te hebben die de evolutie op gang hebben gebracht.

Natuurlijk konden deze vaststellingen ook een jaar geleden worden gedaan. Maar het is pas na de verkiezingen van september 1989 dat vanuit het beleid conclusies uit die vaststellingen werden getrokken. Om de beoordeling volledig te maken geef ik u ook het standpunt van Nelson Mandela die zegt : ..De heer De Klerk is een integer man, hij verdient onze steun. Het is hem ernst in zijn gesprekken met de zwarte leiders". U moet mij niet verkeerd begrijpen, ik weet wel dat Nelson Mandela ook nog andere dingen zegt.

Om klaarheid te scheppen en omdat ik weet dat men in Vlaanderen de kunst verstaat om misverstanden te laten groeien ten nadele van de politieke tegenstrever, wil ik vanop deze tribune nog eens duidelijk zeggen dat de Volksunie de apartheidspolitiek onaanvaardbaar acht en achtte, dat de Volksunie het onaanvaardbaar acht en achtte dat meer dan twintig miljoen zwarten niet bij de parlementaire of de wetgevende, niet bij de uitvoerende macht van de Republiek Zuid-Afrika betrokken zijn. Dit moet dus voor ons veranderen.

Dit is overigens het standpunt dat ik hier namens mijn fractie sedert 1974 meer dan eens vertolkte.

Wij denken echter dat enerzijds door President De Klerk en anderzijds door Nelson Mandela die verklaringen worden afgelegd en die handelingen worden gesteld die het onderhandelingsklimaat mogelijk maken.

Op 2 februari verklaarde De Klerk

in zijn regeringsverklaring voor het Zuidafrikaanse Parlement dat er een nieuwe grondwet komt met gelijke rechten, gelijke behandeling, gelijke kansen voor iedere inwoner.

Nu weet ik wel dat dit Zuidafrikaanse Parlement is samengesteld uit Kleurlingen, Indiërs en Blanken en ik geef toe dat men kan discussiëren over de representativiteit van het Parlement van Kleurlingen en Indiërs. Maar die verklaring is er.

Nelson Mandela en enkele andere politieke gevangenen werden vrijgelaten.

Nog zijn er politieke gevangenen, nog is de noodtoestand niet opgeheven, maar de uitnodiging van De Klerk door Mobutu in opdracht van andere zwarte staatsleiders uit Zuidelijk Afrika spreekt in elk geval boekdelen over de houding van President De Klerk en over de inschatting van zijn intenties door de zwarte leiders. De uitnodiging van Mobutu — en hiermee spreek ik mij niet uit over zijn figuur — heeft drie betekenissen. Ten eerste, deze van een onvervalste steunbetuiging om door te gaan op de gekozen weg, ten tweede deze van de erkenning dat Zuid-Afrika, zuidelijk Afrika en Afrika mekaar nodig hebben, ten derde dat de blanke inbreng in Afrika en in Zwart-Afrika noodzakelijk is.

Het past hier echt waardering, hoge waardering uit te spreken voor Nelson Mandela. De wijze waarop Nelson Mandela na zijn vrijlating is opgetreden, zijn waardigheid, de inhoud van zijn toespraken, de wijsheid waarvan hij blijkt geeft, bewijzen dat het klimaat in Zuid-Afrika veranderd is. Hij heeft de vrede bepleit en aangeboden, de democratie aangeboden, zonder het wapen af te leggen en wij beseffen wel wat daar achter schuilt. Hij heeft aan zijn aanhangers gezegd dat geweld als dusdanig geen oplossing brengt, hij heeft ze verantwoordelijkheidszin gevraagd, studieren werkzinnig. Hij heeft aan de blanken verzekerd dat ze niet zouden worden geminoriseerd, en ze samenwerking en taalbehoud beloofd.

De vraag is dan : wat doen wij tegenover deze evolutie. Afrikaans belang

zegt, Europees belang zegt, wereldbelang zegt : ..De Klerk moet aangeemoedigd worden".

Wij kunnen toch niet anders dan die stappen, ook al zijn sommige maar symbolisch, toejuichen. De algemene houding in West-Europa is een van sympathie tegenover het nieuwe Zuidafrikaanse beleid. Om allerlei redenen is er wel schroom om die steun te materialiseren. We willen nog even afwachten. We willen de sancties niet direct afschaffen. Intellectueel heb ik het er wel moeilijk mee dat men een land enerzijds steunt, maar het anderzijds toch sancties oplegt. Ik kan natuurlijk wel begrip opbrengen voor degenen die eerst wijzigingen in de wetgeving willen gematerialiseerd zien.

De Volksunie is wat dit betreft de mening toegedaan dat culturele akkoorden kunnen bijdragen tot de kwaliteit van de democratie, tot waardering van vreemde culturen, volkeren en mensen. Culturele akkoorden overspannen tegenstellingen van huidskleur en erfgoed en staatkundige systemen. Bij het afsluiten van culturele akkoorden hebben wij ons nooit afgevraagd wat het staatkundig systeem was van het betrokken land. Misschien was dat fout. Ik wil daarover een discussie aangaan, maar dan voor alle staten op dezelfde wijze. Een nieuw cultureel akkoord met Zuid-Afrika wordt nu noodzakelijk, aangepast aan de veelvoudigheid van de Zuidafrikaanse gemeenschap. Het mag dus niet zoals het oude akkoord alleen rekening houden met de blanke bevolking.

Voorzitter, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, collega's, er leeft in Zuid-Afrika een schitterende blanke gemeenschap met een onvoorstelbare spiritueel rijke en aan waarden gehechte elite die ons veel te bieden heeft, er leeft in Zuid-Afrika een eveneens schitterende zwarte gemeenschap, veelvoudig, veelkundig, getalenteerd, met historisch besef voor eigen volk en stam en eigenheid, er zijn de kleurlingen en de Indiërs.

Met dit verscheiden Zuid-Afrika zullen wij nieuwe culturele betrekkingen moeten aanknopen. Het zou een on-

Van Grembergen

vergeeflijke fout zijn voor de Vlaamse Gemeenschap. het zou een onvergeeflijke fout zijn mocht de hele Nederlandstalige gemeenschap geen cultureel akkoord met dit volledige Zuid-Afrika sluiten en er niet de voorbereidingen voor treffen.

In dat Zuid-Afrika. waarvan wij hopen dat het binnen de kortst mogelijk tijd politieke beslissingen neemt. afschaffing van de apartheid. toekennen van gelijke politieke rechten aan alle inwoners. zal het Afrikaans een blijvende en belangrijke rol spelen.

Het zal de taal zijn van vijftig miljoen Zuid-Afrikaners naast die andere taal. het Engels.

Ons Nederlands kan deze sterke taal-familietaak goed gebruiken. Cultureel kunnen we deze partner op het wereldvlak goed gebruiken en hebben we hem zelfs nodig.

De Nederlandse taal heeft internationaal gezien. niet veel poten om op te staan. Het taalkundig erfgoed dat we nalieten in Indonesië is aan het uitsterven. Het erfgoed dat we in Suriname nalieten. blijft evenwel behouden, maar het Afrikaans is ten opzichte van het Nederlands taalkundig nog altijd zeer belangrijk.

Doelbewust gewaag ik hier niet over eventueel welbegrepen economische, financiële en politieke belangen. naar het ware voor ons. Vlamingen en Nederlanders kortzichtig naast Zuid-Afrika te kijken, onbegrijpelijk. naar vooral imbeciel en dwaas.

Daarom Voorzitter. Voorzitter van de Vlaamse Executieve. collega's, pleit de VU-fractie er bij de Vlaamse Regering voor dat zij voorbereidende gesprekken zou voeren. voorbereidende beslissingen zou nemen die maar moeten toelaten met het nieuwe Zuid-Afrika waar zwart en blank mekaar gevonden zullen hebben. een cultureel akkoord af te sluiten.

Vaar sommigen spreken met de verachte tong van verdachte haast kan gewagen van verdachte achterocht en nalatigheid, maar daarover al ik het nu niet hebben. De VU-

fractie zal dan ook een motie van aanbeveling voor zo'n cultureel akkoord indienen. **(Applaus)**

De Voorzitter : Mevrouw De Meyer heeft het woord.

Mevrouw M. De Meyer (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, het Belgisch-Zuidafrikaans Cultureel Akkoord werd ondertekend op 1 juni 1954. Het is duidelijk dat dit akkoord veel meer was dan een louter vrijblijvende culturele uitwisseling. het had ook een politieke betekenis. Dit blijkt enerzijds uit de tekst van dat akkoord en anderzijds uit de uitwisselingspraktijk die er op volgde. Ik citeer uit de tekst : „De Belgische Regering en de Regering van de Zuidafrikaanse Unie verlangen de vriendschappelijke betrekkingen die steeds tussen beide volkeren hebben bestaan, te handhaven en, wensend door middel van vriendschappelijke samenwerking tussen hun respectieve landen de kennis en het begrijpen, zowel van de intellectuele, artistieke, wetenschappelijke, opvoedkundige en technische bedrijvigheden als van de geschiedenis en de levenswijze van het andere land in de ruimste mate te bevorderen. hebben besloten uitwisselingen te bevorderen van professoren, leraars enzovoort”. Dit akkoord werd indertijd afgesloten met de autoriteiten in Pretoria die geen enkel wettig mandaat hadden om beslissingen te nemen in naam van een meerderheid. laat staan van de hele bevolking. De toenmalige Nationale partij regeerde immers op dat moment al volgens de apartheidswetgeving die door de jaren heen op een steeds groeiend nationaal en internationaal verzet is gestoten en waardoor er nu eindelijk iets aan het veranderen is binnen Zuid-Afrika zelf. Met betrekking tot de toepassingspraktijk van dit cultureel akkoord kunnen we zoals de vorige spreker stellen dat het hele toenmalige akkoord was opgezet ter promotie van één vorm van Afrikaanse cultuur. met name die van de blanke boer. Het doel van het akkoord was propaganda te maken voor de geschiedenis en de levenswijze van de blanke klasse.

De heer P. Van Grembergen : Indien

Raadssecretaris H. De Loor (SP) stelt dat er binnen de sector sociale huisvesting budgettaire ruimte is om meer mensen met een laag inkomen aan een woning te helpen

u het me toestaat. wens ik even te onderbreken om van gedachten te wisselen. U spreekt over de representativiteit. al dan niet erkend. van de Zuidafrikaanse Regering. Weet u dat zelfs het ANC en de heer Mandela de huidige Zuidafrikaanse Regering en haar president erkennen als het wettige gezag waarmee ze onderhandelingen wensen aan te knopen.

Mevrouw M. De Meyer : Dat ze met een partij rond de tafel gaan zitten om te onderhandelen. betekent niet dat de bestaande Regering representatief is voor de bevolking. In uw interpellatie was u het ermee eens dat het bestaande cultureel akkoord in feite terugsloeg op een kleine blanke minderheid die. zoals u ook stelde. in het land steeds verder wordt geminoriseerd. Zo was het bijvoorbeeld in het kader van dat cultureel akkoord ondenkbaar dat voorstanders van de anti-apartheid konden deelnemen aan uitwisselingsprogramma's. Het was dan ook niet verwonderlijk dat de toenemende internationale isolatie en de morele verontwaardiging over het apartheidregime leidden tot de opschorting van culturele

De Meyer

akkoorden in de jaren zeventig, ook in België. Uitgaande van de definitie dat cultuur in de breedste zin van het woord eigenlijk niets anders is dan de levenswijze van een heel volk, kan er van een heropname van dit cultureel akkoord momenteel geen sprake zijn. De redenen van de vroegere opschorting blijven nog steeds van kracht. De Zuidafrikaanse Regering is nog steeds niet representatief voor de meerderheid in Zuid-Afrika, nog steeds zijn de fundamentele van apartheid van kracht, nog steeds is de wet op de bevolkingsregistratie van kracht die elke Zuidafrikaner van bij de geboorte registreert volgens zijn of haar groep, nog steeds is er de groepsgebiedenwet die elke groep zijn eigen woongebieden toewijst, nog steeds is er de wet op de landeigendom die slechts 13 ten honderd van de oppervlakte van Zuid-Afrika geeft aan de zwarte meerderheid, nog steeds is het onderwijs volledig gescheiden en ontvangt een blanke leerling vijf maal meer geld dan een zwarte. Noch de legalisering van het ANC, noch de vrijlating van Nelson Mandela veranderen iets aan die keiharde dagelijkse realiteit voor de zwarte bevolking in Zuid-Afrika. Ook de internationale gemeenschap meent dat de sancties tegenover Zuid-Afrika moeten gehandhaafd blijven. Zolang niet aan deze fundamentele wordt geraakt lijkt het ons onverantwoord dat de Vlaamse Gemeenschap een ander standpunt zou innemen. De aanmoediging voor het Zuidafrikaans regime om op de ingeslagen weg verder te gaan, kan hoogstens betekenen dat het bestaande sanctiepakket wordt behouden in plaats van uitgebreid. Zolang de meerderheid van de bevolking in Zuid-Afrika politiek monddood is, zolang de noodtoestand van kracht blijft en zolang er politieke processen worden gevoerd, menen wij dat het sluiten van een nieuw cultureel akkoord met Zuid-Afrika een onverantwoorde daad zou zijn zowel op moreel als op democratisch vlak.

Als SP begroeten wij uiteraard de positieve evolutie in Zuid-Afrika en de vrijlating van Nelson Mandela in het bijzonder maar één zwaluw maakt

nog geen lente. Wij menen dat moet worden gewacht op de lente, met name de totale ontmanteling van het apartheidregime, alvorens er voor de Vlaamse Regering sprake kan zijn van een eventuele heropname van het cultureel akkoord.

De Voorzitter : De heer Van Dienderen heeft het woord.

De heer H. Van Dienderen (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Voorzitter van de Vlaamse Regering, collega's, de Groenen zijn het eens met mevrouw De Meyer, maar niet met de heer Van Grembergen. Door de geïndustrialiseerde wereld werden sancties afgekondigd, het cultureel akkoord werd opgeschort op vraag van voor-aanstaande, representatieve, zwarte organisaties. Volgens de Groenen kan enkel over een nieuw cultureel akkoord met Zuid-Afrika worden gesproken, wanneer dat door de zwarte gemeenschap wordt gevraagd. Dit is niet het geval, integendeel, enkele weken geleden ontvingen we in het Parlement een aantal zwarte vrouwen. Zij brachten ons de boodschap van een breed congres, gehouden in Zuid-Afrika, waarvan de conclusie was : behoud alstublieft de sancties want de apartheid is nog lang niet ontmanteld **ook** al zijn er — **dat** werd ook door deze mensen toegegeven — positieve signalen. Deze vrouwen spreken op dezelfde manier als vakbondleiders, als bisschoppen van de katholieke en van de Anglicaanse kerk. Het is bij hen **dat ook wij**, Groenen, onze oren te luisteren willen leggen. Wij constateren dat de argumenten die voor de Europese Gemeenschap aanwezig waren om sancties in te stellen nog altijd van kracht zijn want de veranderingen die de Europese Gemeenschap in de Verklaring van Straatsburg van september 1985 heeft vooropgesteld, zijn nog niet gerealiseerd. Integendeel, in 1985 was er sprake van een gedeeltelijke noodtoestand, intussen is dat een totale noodtoestand geworden die nog niet is ingetrokken. Honderden mensen blijven in **de gevangenis** zonder enige vorm van proces en de wetten op grond waarvan dit mogelijk is, blijven van kracht. Er zijn tijdens de laatste maanden tientallen

politieke processen gevoerd tegen zwarten, tachtig mensen zijn veroordeeld, vijftig mensen zijn vrijgesproken. De gedwongen verhuizing van zwarten loopt verder. Vorig jaar werd zelfs een nieuwe wet aangenomen. „the alteration of boundaries of selfgoverning territories bill”, om een legale grondslag te leggen voor **deze** nieuwe reeks verplaatsingen van zwarten. Op die manier wordt de thuislandpolitiek voortgezet. Deze zaken zijn niet veranderd en ik meen dat de Raad van Europese Ministers in Dublin, op één uitzondering na, een wijze beslissing heeft genomen. Deze Raad stelde vast dat de eisen van Straatsburg nog altijd niet zijn ingewilligd en meende dan ook dat er geen reden is om de sancties op te heffen. Collega Van Grembergen, er was één uitzondering : mevrouw Thatcher pleitte voor de opheffing van de sancties en zal zelfs doen wat België nooit doet, ook al zijn er soms redenen toe : zij zal op een eenzijdige manier deze sancties doorbreken. Ik constateer, collega, dat u op een zelfde lijn zit met de Britse IJzeren Lady en dat er ook voor u blijkbaar voldoende argumenten zijn om sancties op te heffen.

De heer P. Van Grembergen : Sprak ik over de economische sancties of over het cultureel akkoord ?

De heer H. Van Dienderen : Collega Van Grembergen, u hebt gezegd dat de economische sancties misschien niet het meest doorslaggevende argument waren voor de positieve veranderingen maar in ieder geval één van de argumenten. Hetzelfde geldt voor een aantal isolatietechnieken — **dat** was uw vierde argument — en daartoe behoort naar onze mening de opschorting van een cultureel akkoord. U erkende dat dit een element is dat **de** ook door u gewenste verandering heeft bewerkstelligd. Ondanks het feit **dat** er essentieel niets is veranderd, vindt u het nu al tijd om te spreken over een nieuw cultureel akkoord. Wij menen **dat** dit voorbarig is omdat de door de Europese Gemeenschap vastgelegde wijzigingen nog niet zijn gerealiseerd.

De heer P. Van Grembergen : Ik ben te hoffelijk om het woord oneerlijk

Van Grembergen

te gebruiken bij het weergeven van mijn benadering.

De heer H. Van Dienderen : U hebt ook Nelson Mandela geciteerd, maar het zou interessant zijn om te luisteren naar wat deze leider zegt over sancties. U moet toch weten dat hij pleitte voor de voortzetting van sancties. Voor de Groenen moet de opschorting van het cultureel akkoord op dezelfde manier worden beschouwd : het is een politiek signaal voor de Regering in Zuid-Afrika, dat ze op de ingeslagen weg moet verdergaan. Wij vinden de resultaten op dit ogenblik nog onvoldoende. Dat is ons standpunt. Als er in Zuid-Afrika zindelijk een systeem van één mens één stem zal zijn ingevoerd wordt het tijd om te praten over een breed cultureel akkoord, waarbij alle gemeenschappen aan bod kunnen komen. Maar alvorens dit het geval zal zijn, uisteren wij liever naar de anti-apartheidsorganisaties en wensen wij de opschorting te behouden. Inmiddels kunnen wij dezelfde anti-apartheidsorganisaties wel de steun geven die e vragen. **(Applaus)**

De Voorzitter : Minister Geens heeft et woord.

Minister G. Geens (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's ik heb met aandacht geluisterd aar de interpellanten. Ik kan bevestigen, en ik verheug mij daarover, dat ezenlijke, en laat ons hopen onomkeerbare, veranderingen in Zuid-Afrika aan de gang zijn. De nieuwe politiek van President De Klerk gaat deze richting, en de vrijlating van elson Mandela is daarvan een uing. Trouwens, de heer Mandela heeft enkele dagen geleden, op 14 bruari, zijn sympathisanten opgepen de aan de gang zijnde hervoringen maximaal en gedisciplineerd steunen. Er is dus een beweging gang waarvan wij hopen dat ze aan sterkte zal winnen en dat ze oedig tot resultaten zal leiden.

Het vrijlaten van ANC-leiders betekent echter nog niet dat de apartheid opgeheven of dat er een democrach bestel in de plaats is gekomen. ar zal nog heel wat tijd overheen

gaan. Wij hopen dat er zo spoedig mogelijk voor dit land met verschillende rassen een daaraan corresponderend maatschappijmodel tot stand komt.

Ons cultureel akkoord met Zuid-Afrika werd afgesloten in 1954. Ik laat in het midden, en antwoord meteen op de vraag van mevrouw De Meyer, of het al dan niet met een wettelijke Regering werd afgesloten. Dat is geschiedenis. Het akkoord werd opgeschort op 9 december 1977. Voor hen die enige historische reminiscentie hebben : in onze nationale Regering waren dezelfde partijen en vertegenwoordigd als op dit ogenblik. Maar ook dat is verleden tijd. Ik zal u straks uitleggen waarom wij het oude akkoord niet wensen te vernieuwen. Het opstarten van een nieuw cultureel akkoord kan alleen dan worden begonnen als de vereiste democratische beginselen ter plaatse zijn aanvaard en gerealiseerd, met name de opheffing van de noodtoestand, de organisatie van vrije algemene verkiezingen en de vorming van een representatieve Regering, op basis van de uitslag van deze vrije verkiezingen. Dit principe werd trouwens in de Commissie voor de Buitenlandse en Externe Aangelegenheden van de Vlaamse Raad door alle partijen onderschreven. Ook de Europese Gemeenschap, en ik maak even een zijsprongetje, heeft beslist haar sancties te handhaven. Zij is van oordeel dat dit de enige manier is om de huidige Zuidafrikaanse Regering te verplichten de ingeslagen weg voort te zetten. Wel heeft het Verenigd Koninkrijk tijdens de bijeenkomst van de EG-Ministers in Dublin van gisteren de Europese consensus op dit vlak doorbroken en de handhaving van de sancties niet aanvaard. Het zal het verbod op privé-investeringen, dat deel uitmaakt van de sancties, eenzijdig opheffen. Tot zover het standpunt van de Europese Gemeenschap.

Ik kom nu tot wat wij zelf doen, eerst en vooral op het niveau van de Belgische diplomatie. Wij hebben meegewerkt aan het tot stand komen van een consensus in de Europese Gemeenschap omtrent de houding ten opzichte van Zuid-Afrika, en wij wij-

ken daar niet van af. Wij zijn het Verenigd Koninkrijk dus niet gevolgd. De Minister van Buitenlandse Zaken heeft in de Senaat, op 15 januari jongstleden, op het diplomatieke vlak een duidelijk standpunt ingenomen. Hij zei dat de ontwikkelingen in Zuid-Afrika positief zijn maar dat dit nog niet betekent dat de apartheid beëindigd is met de vrijlating van Mandela en dat er evenmin een politieke democratie is geïnstalleerd. Op Buitenlandse Zaken wacht men dus op de realisering van het programma van President De Klerk en inmiddels wordt het beleid, conform de EEG-beslissingen die gisteren nog werden bevestigd, onverkort voortgezet. De Minister verklaarde dat wanneer in de toekomst een herinschatting van het beleid verantwoord lijkt, met de anti-apartheidsbewegingen voorafgaandelijk contact zal worden opgenomen. De heer Mandela heeft eveneens uitdrukkelijk gevraagd voorlopig de politieke en economische sancties te behouden. De heer Van Grembergen heeft ook verwezen naar de Afrikaanse leiders. De Voorzitter van het Comité van Ambassadeurs van de 66 ACP-landen van Lomé IV, de heer Emilio Guerra, heeft dezelfde taal gebruikt als Nelson Mandela.

Dan kom ik tot de Vlaamse Gemeenschap. Ik heb reeds van bij de aanvang gezegd, en wij zijn het daar allen mee eens, dat wij de gebeurtenissen in Zuid-Afrika als heuglijke evenementen begroeten. Bijgevolg rijst de vraag of wij ons niet moeten voorbereiden op een nieuw en ruimer cultureel akkoord. Ik licht deze termen nader toe.

Ten eerste, gaat het om een nieuw cultureel akkoord. Het oude akkoord wordt niet hernomen. De heer Van Grembergen heeft mij trouwens zelf de motivering daarvoor gegeven. Het oude akkoord was enkel gericht op de blanken. Een akkoord moet rekening houden met het feit dat in dit land een culturele verscheidenheid aanwezig is. Wij kunnen ons dus niet richten tot enkele groepen, noch van de ene noch van de andere kleur. Wij sluiten een cultureel akkoord af met Zuid-Afrika in zijn geheel, vanzelfsprekend na realisering van de drie

Geens

voorwaarden die ik bij de aanvang heb opgesomd.

Ten tweede, vergeleken met 1954 of 1977 is in ons land ook veel veranderd. Culturele akkoorden waren vroeger inderdaad in feite beperkt tot het culturele domein.

Men sprak hier over cultureel isolement.

Mijnheer Van Grembergen, dit ontstaat niet — wij mogen ons niet overschatten — door het feit dat men geen culturele akkoorden heeft. De culturele interpenetratie bestaat ook buiten akkoorden, dat is evident. Het is echter een politieke beslissing een cultureel akkoord af te sluiten, te hernemen of op te zeggen. Wij kunnen dus op een veel ruimer vlak nagaan welke mogelijkheden er inzake samenwerking met Zuid-Afrika bestaan. Er is het domein van de cultuur, maar wij zijn ook bevoegd voor onderwijs, voor vorming, voor opleiding, voor wetenschappelijke uitwisseling, voor wetenschappelijk onderzoek, voor de sector van de sanitaire zorgen en dergelijke. In deze domeinen kan de Vlaamse Gemeenschap naar buitenuit zelfstandig optreden, tot en met het afsluiten van verdragen, rekening houdend met de ons bekende modaliteiten. Ik bedoel hiermee dat wij over een ruimer pakket kunnen beschikken. Ik zei reeds dat er een culturele verscheidenheid in acht dient te worden genomen. Wij zullen dan ook de allerlaatsten zijn om geen rekening te houden met deze culturele verscheidenheid. Inderdaad, wij hebben steeds gesteld dat wij een Europa wensen, waarin de culturele verscheidenheid blijft bestaan; onze eigen cultuur heeft daarin echter haar eigen plaats; wij willen ze in Europa niet laten onderdrukken, integendeel; wij willen ze tot een verdere bloei brengen. Vermits wij dit voor onszelf willen, willen wij dit ook voor de anderen. Bijgevolg dient er respect te worden opgebracht voor de culturele verscheidenheid in Zuid-Afrika.

Het derde punt is daarvan een logisch gevolg en is gericht op de ganse be-

volking en al haar samenstellende geleidingen.

Ik wens hier geen veroordeling uit te spreken, maar in het verleden was dit niet het geval. Twee of drie van de door mij opgesomde voorwaarden waren in het vroegere cultureel akkoord niet vervat. Ik heb voorgesteld dat wij ons goed zouden voorbereiden. Wij hopen allen dat de ontwikkeling ter plaatse vlug zou gaan, vlugger dan wij nu durven hopen. Wij moeten op deze evolutie voorbereid zijn, zodat wij weten wat wij precies wensen te doen.

Mijn voorstel is — en ik verneem dat er drie moties van aanbeveling zijn — ... **(Onderbreking van de heer Verhaegen)**

Mijnheer Verhaegen, u weet dat de Ministers erg gevoelig zijn voor suggesties: wij hadden daar de laatste dagen een paar voorbeelden van. Mijn voorstel was om in de Commissie voor Externe Betrekkingen van de Vlaamse Raad dit dossier met de verschillende partijen voor te bereiden. Wij kunnen dat rustig doen. Wij moeten de elementen verzamelen die in dat dossier kunnen worden ingebracht. Ik meen dat niemand met deze stelling moeite heeft.

Ik wil er aan toevoegen dat de autonomie van de Vlaamse Gemeenschap niet impliceert dat zij zich diplomatiek zou isoleren. Dit betekent dat men zich houdt aan een algemene gedragslijn, in het kader van een groter verband of in het kader van de Belgische Staat. Dit doet geen afbreuk aan de autonomie: dit betekent niet dat wij meelopers zouden zijn; wij zijn ons daarvan bewust. Wij houden ons aan een gedragslijn die door de Europese Gemeenschap werd afgebakend en die wij onderschrijven.

Bovendien mogen wij ons niet laten overrompelen door de gebeurtenissen. Daarom hebben wij er alle belang bij ons voor te bereiden, inmiddels is er zoveel gebeurd. Ik verzeker u dat ik geen voorstander ben van het hernieuwen van het oude akkoord: dit akkoord voldoet niet; bijgevolg moeten wij een nieuw akkoord afsluiten. Daarom stel ik voor gezamenlijk positief denkwerk te verrichten.

Mijnheer Verhaegen, dit is geen vierde voorstel, maar een uitnodiging, gericht tot de Commissie, om tot een gesprek te komen: ik ben daarvoor ter beschikking. Wij zullen alle nodige materiaal aanbrenge dat nuttig kan zijn voor de werkzaamheden van de Commissie. Ik wacht dan ook op het antwoord van de Raad op mijn voorstel. **(Applaus)**

De Voorzitter: De heer Van Grembergen heeft het woord.

De heer P. Van Grembergen: Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Voorzitter van de Executieve, collega's, het verheugt mij dat wij hier de discussie kunnen voeren in verband met het toch niet onbelangrijke wereldgebeuren.

Aan collega Van Dienderen wens ik vooraf te zeggen dat ik steeds voorstander ben geweest van het feit dat mensen vrij kunnen denken, vrij kunnen oordelen, zich vrij kunnen uitspreken, wat in grote openheid van discussie en denken moet kunnen gebeuren, zonder verdachtmakingen en insinuaties.

Ik kan mij niet van de indruk ontdoen dat u zeer graag, al te graag, zou wensen de VU in een hoek te plaatsen. Ik heb nochtans duidelijk gezegd dat wij niet in de hoek staan en dat ik voor Zuid-Afrika hoop dat het democratiseringsproces volledig zou slagen. Dat wil ik. Ik wens dat de zwarte bevolking in Zuid-Afrika en in Afrika eindelijk uit de miserie, waarin dit continent in zijn totaliteit zit, zou treden. Dat de democratie daarin een rol zal spelen is duidelijk. Zeg dus geen andere dingen. Wij, die bevrijdingsnationalisten zijn van een volk, hebben deze vrijheid voor ons eigen volk nagestreefd en blijven dit nastreven. Dat wij dit niet zouden willen voor zwarte volkeren is onjuist: wij willen dit wel. Ik hoop dat u het met mij eens zal zijn dat wij wel kunnen discussiëren en van mening verschillen over de eventuele middelen en over de weg die daarvoor moet worden bewandeld. Daarover wens ik, in alle eer en geweten, een discussie te voeren.

Mijnheer de Voorzitter van de Vlaamse Regering, ik ben u dank-

Van Grembergen

baar voor uw antwoord, alsook voor uw suggestie. Het is duidelijk dat de diplomatie alle moeite heeft om de evoluties in Oost-Europa, maar ook in Zuid-Afrika, te volgen en in te schatten. Dat is dan nog wat anders. Bijgevolg lijkt het door u gedane voorstel — meer bepaald om in de Commissie voor Externe Betrekkingen van deze Raad vrij initiatiefrijk in te spelen op deze evolutie — mij een goed voorstel. Wij zullen daaraan graag deelnemen, teneinde vanuit onze inzichten die elementen naar voren te brengen die tot een goede voorbereiding kunnen leiden, zonder enige vooringenomenheid, zonder dogmatisme, zonder vooroordelen, maar in zeer grote openheid. Wij wensen niemand verdacht te maken, maar wij zullen dit evenmin van geen enkele groep aanvaarden.

Ik heb het standpunt van mijn partij vertolkt ten aanzien van de door ons gewenste bevrijding. Wij steunen deze bevrijding ten volle.

De Voorzitter : De heer Verhaegen leeft het woord.

De heer G. Verhaegen : Mijnheer de Voorzitter het antwoord van de Voorzitter van de Executieve verheugt ons bijzonder, vooral de suggestie deze problematiek grondig te discussiëren in de Commissie voor Buitenlandse Betrekkingen, eventueel samen met de Commissie voor cultuur.

Ook de kans die ons vandaag wordt verboden om over dit probleem na te denken, is verheugend. De Voorzitter heeft gesteld dat wij ons niet mogen isoleren, ook niet als Vlamingen. Vlaanderen mag echter ook niet lind zijn. Hiermee bedoel ik dat Zuid-Afrika normaal economisch, politiek en cultureel een echte motor zijn voor Afrika en dat het daarin voor ons bijzonder belangrijk is te gaan wat daar gebeurd is. Bijgevolg vind ik deze discussie in de Commissie voor Cultuur buitengewoon interessant, vooral met de klemtoon wat de Voorzitter heeft gezegd. Hoe kunnen wij de positief ingestelde mensen in het huidige gebeuren steunen? Vervolgens, hoe benaderen wij

deze toestand met een aangepaste techniek ten aanzien van de verschillende leefgemeenschappen?

Toen wij in Surinamië waren, was ik diep teleurgesteld over de klassieke wijze waarop de culturele overeenkomst wordt gemaakt. Dan kan zeker niet! Het is immers onvoorstelbaar wanneer men de teksten van deze akkoorden ziet. Daarom moeten wij onderzoeken hoe wij een aangepaste, vernieuwde en toepasbare culturele overeenkomst kunnen voorbereiden, op een ogenblik dat ook de ruimte aanwezig is om ze toe te passen. Dit is een boeiende uitdaging; onze fractie zal daaraan dan ook graag meewerken.

De Voorzitter : Mevrouw De Meyer heeft het woord.

Mevrouw M. De Meyer : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, eerst en vooral dank ik de Voorzitter van de Executieve voor zijn antwoord. Wij zijn uiteraard van mening dat in ons land het denken nog steeds vrij is en dat er zoveel mogelijk moet worden gedacht.

Het voorbereiden van dit dossier is voor ons geen probleem. Het is echter duidelijk dat, van zodra er sprake zou zijn van enige operationalisering te velde, dat dit alleen maar kan op de reeds gestelde voorwaarden, meer bepaald de volledige opheffing van de noodtoestand, volledig vrije verkiezingen, op basis van het principe „één mens, één stem” en in overleg met de meerderheid van de bevolking van Zuid-Afrika, met name de zwarte meerderheid.

Wij behouden ons dan ook het recht voor op het opstellen van een motie van aanbeveling in die zin.

De Voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys : Mijnheer de Voorzitter, onze fractie heeft aan het debat niet deelgenomen, omdat de persoon die zich met deze problematiek bezighoudt, met name de heer Kempinaire, verontschuldigd is wegens een reis naar het buitenland.

Vervolgens kan ik u zeggen dat ik met veel aandacht het zeer interes-

sante debat heb gevolgd; ik ben ook zeer gevoelig voor de suggestie die Voorzitter van de Executieve heeft gedaan. Inderdaad, een cultureel akkoord is veel complexer dan er zomaar met een ja of een neen op te antwoorden. Ter zake bestaan er heel wat nuanceringen. De door hem gedane suggestie om deze problematiek grondig in de commissie te bespreken, vind ik uitstekend. In dat verband wens ik erop te wijzen dat, wanneer men moties van aanbeveling zal indienen — en ik heb daaromtrent geen bezwaar; dit wordt in het reglement voorzien — men de discussie in de Commissie enigszins zal hypothekeren. Ik heb geen bezwaar tegen het feit dat men de motie van aanbeveling, onder de vorm van een voorstel van resolutie, in de Commissie zou indienen. Dat zou kunnen. Het kan ook dat de Regering een beleidsbrief zou indienen. In ieder geval, de PW zal geen motie van aanbeveling indienen, omdat wij vinden dat een gesprek in de Commissie ons enigszins wijzer zou kunnen maken en ons zou toelaten om, eventueel nadien, in plenaire vergadering, met meer kennis van zaken het debat verder te voeren.

De Voorzitter : De heer Van Dienderen heeft het woord.

De heer H. Van Dienderen : Mijnheer de Voorzitter, ik denk dat het de eerste maal is dat de Groenen de Voorzitter van de Vlaamse Executieve hebben toegejuicht. We zijn het eens met de visie die hij heeft ontwikkeld. Dit betekent echter dat er geen sprake kan zijn van het oude culturele akkoord nieuw leven in te blazen.

Vervolgens is er de suggestie om deze problematiek in de Commissie Externe Betrekkingen voor te bereiden. Indien wij de voorbereiding, waarover collega Van Grembergen het had, beperken tot een gedachtenwisseling in onze eigen Commissie, hebben de Groenen daar geen enkel bezwaar tegen. Wij gaan bovendien akkoord met wat de Voorzitter van de Vlaamse Executieve heeft gezegd, meer bepaald dat het gaat om alle bevolkingsgroepen en dat cultuur inzake thema's zeer breed moet worden opgevat.

Van Dienderen

Voor ons is het uitgesloten dat er met vertegenwoordigers van de huidige Zuidafrikaanse Regering over een nieuw akkoord wordt onderhandeld en **dat** er een nieuw akkoord zou worden ondertekend. Vooraleer er een gesprek op gang wordt gebracht met de vertegenwoordigers van Zuid-Afrika moet aan de voorwaarden, opgesomd door collega De Meyer, worden voldaan. In die zin wensen wij een gemeenschappelijke en liefst unanieme motie van aanbeveling aan de Vlaamse Gemeenschap.

Indien ik collega Van Grembergen verkeerd zou hebben begrepen en indien hij akkoord gaat met mijn formulering, wil ik hem graag in de club van de ondertekenaars van deze motie opnemen.

De Voorzitter : Collega's, door de heren Van Grembergen, Verhaegen, Van Dienderen en Mevrouw De Meyer werd, tot besluit van deze interpellatie, een met redenen omklede motie van aanbeveling aangekondigd.

Ik heb nochtans het gevoel dat er een mogelijkheid is dat iedereen zijn motie van aanbeveling intrekt en dat men akkoord zou kunnen gaan met de suggestie van de Voorzitter van de Executieve om dit debat naar de Commissie Externe Betrekkingen te verwijzen.

Indien dit gevoel juist is, verwacht ik dat eenieder zou zeggen dat hij zijn motie intrekt.

De heer Van Grembergen heeft het woord.

De heer P. Van Grembergen : Mijnheer de Voorzitter, ik denk dat ik vanop de tribune zeer duidelijk heb gezegd dat ik akkoord ga met het voorstel van de Voorzitter van de Executieve.

Voor publicatie in de Handelingen, wens ik nogmaals duidelijk te stellen dat ik in mijn uiteenzetting het oude culturele akkoord heb veroordeeld. Sommigen horen niet !

De Voorzitter : Inderdaad.

De heer Hancké heeft het woord.

De heer L. Hancké : Mijnheer de Voorzitter, wij zien af van de indiening van een motie van aanbeveling, op voorwaarde dat ook de andere fracties dit doen. Wij zijn het bovendien eens met de suggesties van de Voorzitter van de Executieve.

De Voorzitter : Collega's, heb ik goed begrepen dat alle fracties afzien van het indienen van een motie van aanbeveling, naar aanleiding van de uitspraak van de Voorzitter van de Executieve ? (*Instemming*)

Aldus is besloten.
Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer A. Denys tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, over het beleid van de Vlaamse Executieve 1 jaar na het Regeerakkoord en naar aanleiding van de recente verklaringen van de Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin

De Voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Denys tot Minister Geens over het beleid van de Vlaamse Executieve 1 jaar na het Regeerakkoord en naar aanleiding van de recente verklaringen van de Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin.

De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Voorzitter van de Executieve, geachte collega's, de aanleiding voor deze interpellatie is tweevoudig, met name het zeer merkwaardige interview van de heer Lenssens over de proportionaliteit en de werking van de Vlaamse Executieve en de persconferentie van de Vlaamse Executieve ter gelegenheid van één jaar inbraakregering.

Ik zou eerst willen spreken over de fameuze uitspraken van Minister Lenssens verschenen in het dagblad

Het Volk op zaterdag 10 februari 1990 en u vragen of de meerderheid van de Executieve die mening deelt.

Sta me toe te zeggen dat ik tot vóór dit interview een zeker respect betoonde voor Gemeenschapsminister Lenssens.

Tijdens de Regeringsonderhandelingen had ik hem leren kennen als een hard, maar een correct onderhandelaar.

Als lid van deze Vlaamse Raad was ik niet altijd akkoord met zijn standpunten, maar apprecieerde ik zijn directheid en zijn openheid om geen enkel probleem uit de weg te gaan. Groot was dan ook onze verwondering, dat op basis van een argumentatie doorspekt met goedkope onwaarheden Minister Lenssens gemeend heeft de slechte gang van zaken in de Vlaamse Executieve in de schoenen te moeten schuiven van de twee PVV-Gemeenschapsministers. Hij deed dit door ongenueanceerd en waarschijnlijk opzettelijk twee zaken met elkaar te verwarren ; met name de door de bijzondere wet opgelegde proportionele samenstelling tot 1992, de uitbreiding tot 11 leden van de Vlaamse Executieve en de houding van de twee PVV-Gemeenschapsministers in deze Vlaamse Executieve.

Alvorens daar dieper op in te gaan, moet mij toch eerst van het hart **dat** iedereen spreekt van de noodzaak tot nieuwe politieke cultuur. Velen vergeten echter dat de eerste basis van een goede politieke cultuur het dragen is van en het durven opkomen voor de politieke verantwoordelijkheid voor de zaken, die men zelf heeft beslist. Nergens in het interview zegt de heer Lenssens waarom in 1988 door CVP, SP en VU beslist werd een proportionele Vlaamse Regering tot stand te brengen. Schijnbaar heeft de heer Lenssens een volledige black-out als het gaat over de periode van de woord- en contractbreuk inzake het CVP-PVV-regeerakkoord van januari 1988. Nergens maakt hij melding van de leugen waarin deze Regering gestart is, namelijk het opzeggen van een bestaand, volledig legitiem Vlaams CVP-PVV-regeerakkoord, als tol voor een nationale **CVP-SP-VU-regeringsvorming**.

Denys

En nochtans hierin draagt de heer Lenssens en zijn CVP de volledige en de bijna uitsluitende politieke verantwoordelijkheid.

Wij hebben van meet af aan gezegd dat wij deze leugen niet wilden toedekken en dat wij niet deelachtig wilden worden aan dit politiek circus. Wij werden politiek volledig buitenspel gezet, maar om het CVP-gezicht een beetje te redden voor de verkiezingsuitslag van december 1987, voor het congres van Sint-Niklaas werd tussen CVP, SP en VU beslist een bijzondere wet te stemmen, toelastend dat SP en VU konden inbreken in de Vlaamse Executieve, de PVV op papier in de Vlaamse Regering bleef en de CVP geen portefeuilles moest prijsgeven. Daardoor werd het aantal Ministers verhoogd van 9 naar 11.

Deze gang van zaken hebben wij betreurd, in het nationaal Parlement bekampt, maar alles vergeefs.

Gezien deze nieuwe situatie heeft de PVV toen **drie** zaken beslist en medegedeeld.

Ten eerste, de CVP niet de volstrekte meerderheid te geven in deze Vlaamse Regering, die bij gewone meerderheid — en niet bij consensus — beslist : **duis** wij beslisten om te blijven.

Ten tweede, **dat** wij niet naïef de politieke verantwoordelijkheid van dit beleid wilden dragen. dat voorafgaandelijk geconcipeerd werd op de partijbureaus van CVP, SP en VU.

Ten derde, dat wij een constructieve oppositie zouden voeren. dat wil zeggen dat wij in de Executieve en in de Vlaamse Raad dat wij dossier per dossier zouden beoordelen vanuit onze eigen liberale standpunten. maar **dat bij de** uitvoering van hun bevoegdheden onze twee Gemeenschapsministers in generlei mate de meerderheidsbeslissing van deze Executieve zouden dwarsbomen.

Mijnheer de Voorzitter, de PVV en onze twee PVV-Gemeenschapsministers zijn sedert het innemen van dit standpunt op 18 oktober op geen enkel punt van deze houding afgeweken. Geen enkele fractie van de

meerderheid kan zeggen dat wij akkoorden hebben opgezegd, afspraken niet hebben gehonoreerd, of de werking van de Vlaamse Raad of van de Vlaamse Regering onmogelijk hebben gemaakt. Wij hebben binnen **de ons** opgedrongen hybride situatie onze rol van constructieve oppositie volledig open en fair gespeeld. Hetzelfde met onze twee PVV-Gemeenschapsministers, die vele keren niet akkoord gingen met opgedragen standpunten van de feitelijke meerderheid, dit ook kenbaar gemaakt hebben, maar nooit nagelaten hebben de meerderheidsbeslissing uit te voeren.

Het recente begrotingsdebat heeft trouwens geleerd dat de consensus juist het grootst is in die departementen die onder de bevoegdheden vallen van de heer Walt Niel en de heer Dewael. Er is één punt van grote discussie, en dit is het mediabeleid, maar hier ligt het probleem niet zo zeer bij ons maar wel tussen CVP en SP.

Het gebrek aan profiel en het zwakke beleid van de Vlaamse Executieve waar de heer Lenssens het over heeft moet dus niet in de schoenen worden geschoven van de houding van de PVV en zijn Ministers, maar is uitsluitend te wijten aan de volgende vier punten.

Ten eerste, het proportioneel systeem met een beslissingssysteem op basis van meerderheid in plaats van op basis van consensus is verkeerd.

Ten tweede, de improvisatie en de niet-betrokkenheid van de regio's bij de staatsvorming is een nadelig aspect voor de goede organisatie.

Ten derde, de leugen verbonden aan de tot standkoming van deze Regering.

Ten vierde, de interne strijd om het leiderschap van deze Vlaamse Executieve.

Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, ik wens even op deze vier punten in te gaan.

Dat een proportioneel systeem een hypocriet systeem is werd bewezen tussen 1982 en 1985. Wij stonden

toen aan de andere kant van de barricade en **uit** die ervaring weten we zeer goed dat de eigenlijke Executievevergaderingen voorafgegaan werden door een Executieve-bijeenkomst tussen de meerderheidsgroepen.

Alles is dus beslist alvorens de eigenlijke Executievevergadering bijeenkomt. Meer zelfs nog dan tussen 1982 en 1985 : nu prutst de meerderheid nog aan de bevoegdheden van onze PVV-Ministers door de delegatiebesluiten te wijzigen. Ter zake verwijs ik naar wat met de bevoegdheden van Minister Walt Niel inzake BPA-wijzigingen is gebeurd. Dit delegatiebesluit werd gewijzigd, niettegenstaande het reeds sedert 1982 op dezelfde manier werd uitgevoerd.

Minister G. Geens : Dat delegatiebesluit werd vooralsnog niet gewijzigd.

De heer A. Denys : Er werd in ieder geval een voorstel tot wijziging geformuleerd. Op dat terrein week het in ieder geval af van wat vroeger van kracht was.

Naast deze hypocrisie is ook het afstappen van een beslissing bij consensus zeer nefast voor het voeren van een moedig, doortastend beleid. De moeilijke, hervormende dossiers worden uitgesteld of leden van de feitelijke meerderheid weigeren zelf om hun verantwoordelijkheid op te nemen. Denken we maar aan de houding van de heer Sauwens in het KS-dossier.

Het KS-dossier was een zeer moeilijk dossier en toch heeft de heer Sauwens zich onthouden. Dat wijkt trouwens sterk af van de houding ingenomen door onze twee PVV-Ministers, die in dit moeilijke dossier hun verantwoordelijkheid hebben opgenomen.

Voor de SERV-adviezen vraagt men een consensusbeslissing, bij de Vlaamse Regering gebeurt dit niet. Een Regering, die niet beslist bij consensus, is een Regering die een hypothek legt op haar slagkracht.

Ten tweede, de improvisatie en de niet-betrokkenheid van de regio's bij de staatsvorming.

Denys

Wanneer vandaag de Vlaamse Regering, net zoals alle andere Gewestregeringen, haar eigen begroting 1989 niet uitgevoerd heeft, en aldus een kasoverschot verkrijgt, heeft dit op de eerste plaats te maken met vertraging in de bevoegdheidsoverdracht, onduidelijke bevoegdheidsaflijning en gebrekkige afspraken inzake de overgang.

Dit heeft niet alleen een financieel gevolg, wat zelfs nog gunstig kan genoemd worden, maar vooral een gevolg op het beleid.

Gebrek aan eigen profiel, het kopiëren van slechte Belgische gewoonten, het achterna hinken op de werkelijkheid zijn de voornaamste kenmerken van dit beleid.

Dit zeggen we nu reeds geruime tijd. Minister Lenssens heeft ons in dit interview impliciet gelijk gegeven. En ook vorige week heeft nationaal Begrotingsminister Schiltz dezelfde mening geuit.

Ten derde, de leugen inzake de totstandkoming van deze Regering.

Hoe deze Regering tot stand is gekomen heb ik reeds uitgelegd in mijn inleiding. Maar wat erger is : het opmaken van twee verschillende regeerakkoorden op 1 jaar tijd, creëert een onvoorstelbare verwarring. Vooral wanneer de SP wil aantonen dat er verandering is gekomen in het beleid, en de CVP daarentegen voortdurend wil beklemtonen dat hetzelfde beleid verdergezet wordt : deze „stop-and-go-politiek” met twee gezichten is de beste waarborg om een profielloos beleid te krijgen.

Als nu De Batselier zijn visie geeft over het beleid is dat totaal anders dan de uitleg van de heer Geens.

Dit brengt mij trouwens bij de vierde reden van het non-beleid van de Vlaamse Executieve, namelijk het gevecht om het leiderschap.

Niemand zal ontkennen dat het succes van de vorige Vlaamse Regeringen veel te maken had met het bezielend leiderschap van de Voorzitter van de Vlaamse Executieve. De eer-

ste drie Vlaamse Regeringen werden niet ten onrechte de Geens I, Geens II en Geens III-Regeringen genoemd.

Niemand spreekt nu over een Geens IV-Regering.

Er is een keiharde strijd aan de gang om er een De Batselier I- of een Lenssens I-Regering van te maken.

De twee troonpretendenten allebei toevallig uit Dendermonde, Mijnheer de Voorzitter van de Executieve, hebben u gedegradeerd tot schaduwpremier van de Vlaamse Regering. Wie daar nu mee gediend is weet ik niet : in alle geval Vlaanderen niet en zeker niet het beleid van de Vlaamse Regering.

Mijnheer de Voorzitter, aan drie van de vier mankementen kunnen wij hier in de Vlaamse Raad niets meer of niet meer verhelpen.

De strijd om het leiderschap moet uzelf beslechten in de schoot van de Vlaamse Regering, de kwalijke gevolgen van de staats hervorming worden geïncasseerd, de leugen van de totstandkoming kan niet worden uitgewist.

Blijft alleen nog over : de proportionele samenstelling van deze Regering, met zijn nefast meerderheidsbeslissingssysteem, en zijn te groot aantal Ministers.

Hier neemt de PVV de handschoen OP.

Consequent met wat we altijd al hebben gezegd, zullen we aansluitend op deze interpellatie een motie van aanbeveling indienen met de volgende tekst. Dit ligt in de lijn van de mededeling van Minister Lenssens in zijn interview.

„De Vlaamse Raad vraagt dat bij de behandeling van de derde fase de bijzondere wet van 8 augustus 1988 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen zou gewijzigd worden waarbij de tijdelijke proportionele samenstelling van de Vlaamse Executieve tot 1992 en het meerderheidsbeslissingssysteem zou opgeheven worden. Tevens wordt gevraagd dat het aantal Gemeenschapsministers zou

verlaagd worden van 11 naar 7 met een functionele indeling van de bevoegdheden”.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, reeds bij het begin hebben wij erop gewezen dat wij tot een Vlaamse Regering moeten komen met een democratisch spel van de meerderheid en de minderheid. Ook de heer Lenssens zegt dat thans het ogenblik is aangebroken om van de derde fase gebruik te maken teneinde dat nefast systeem ook te weigeren.

De heer E. Van Rompuy : Ging het om de derde fase ?

De heer A. Denys : Hij heeft dat gezegd in het kader van de derde fase. Ik had in feite dat artikel van Het Volk moeten meebrengen. Ik zal u daarvan een kopie bezorgen zodat u kan vaststellen dat hij dat letterlijk heeft gezegd, met name „ter gelegenheid van de derde fase”. Trouwens, daarop is in een andere krant een commentaar verschenen waarin wordt gesteld dat zulks afwijkt van het standpunt van de CVP, waarin duidelijk wordt bepaald dat ter gelegenheid van de derde fase over niets anders dan over het regeerakkoord mag worden gesproken.

Collega Van Rompuy, ik heb enkel de woorden van de heer Lenssens, zoals deze verschenen zijn in de krant Het Volk aangehaald.

De heer E. Van Rompuy : Het gaat toch om een artikel in Het Volk ?

De heer A. Denys : Of het al dan niet zijn fout is weet ik niet, maar dat is althans in Het Volk verschenen.

Mijnheer de Voorzitter van de Executieve, met grote belangstelling zullen we luisteren of u achter de verklaringen staat van uw collega Lenssens, maar nog met veel meer belangstelling zien we uit of diegenen die de proportionele formule nu aanvallen, ook consequent met ons zullen vragen om ter gelegenheid van de derde fase daar een wijziging aan te brengen.

Het gaat hier om de Vlaamse Regering. Wanneer wij allen, in de Vlaamse Raad, deze motie van aanbeveling

Geens

U had van deze gelegenheid inderdaad kunnen gebruik maken om over het algemeen regeringsbeleid te spreken. Ik ben trouwens daartoe bereid.

De normale gelegenheid waarbij dat gebeurt is de bespreking van de begroting, die wij pas achter de rug hebben. In één jaar hebben wij twee begrotingen opgesteld en besproken. Voor de eerste maal zijn wij klaargekomen met het opstellen en het goedkeuren van een begroting voor 31 december. Dat zijn prestaties. U weet toch **ook** dat een begroting opstellen niet zo gemakkelijk is. Het is telkens opnieuw een test inzake de coherentie van de regeringsploeg en inzake de coherentie van het beleid. In het ene en in het andere geval hebben wij daarvan een schitterend bewijs geleverd. (**Applaus**)

De Voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys (up de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, ik wil Voorzitter Geens erop wijzen dat hij gerust mag zijn en dat wij ter gelegenheid van de volgende bespreking van de begroting zijn beleid zullen analyseren. Maar zeggen, mijnheer de Voorzitter van de Executieve, dat een kranteninterview waarin één van uw Ministers zegt : „Omdat wij proportioneel samengesteld zijn en omdat de PVV-Ministers tegenwerken”, geen aanleiding mag zijn om te interpelleren, vind ik bijzonder verregaand. De interpellatie heeft dus wel zin gehad. U zegt dat de meerderheid van de Vlaamse Regering afstand neemt van de verklaringen zoals ze zijn geformuleerd in het kranteninterview met de heer Lenssens.

Minister G. Geens : Dat zijn persoonlijke verklaringen van de heer Lenssens.

De heer A. Denys : Ik zeg dat de Vlaamse Regering die u vertegenwoordigt hier afstand neemt van die persoonlijke verklaringen van de heer Lenssens in **dat** interview. Dat is toch duidelijk de conclusie die mag worden getrokken uit uw antwoord. Met andere woorden, u vindt niet dat ter gelegenheid van de derde fase van

de Staatshervorming, zoals de heer Lenssens heeft gezegd, het veranderen van die proportionele samenstelling moet worden aangekaart.

Ten tweede, mijnheer de Voorzitter van de Executieve, in verband met het leiderschap in de Vlaamse Regering is het ongelooflijk hoeveel persoonlijke verklaringen en persoonlijke acties er plaatsvinden van uw zogenaamde ploeg. Ik spreek dan nog maar alleen over degenen die tot de feitelijke meerderheid behoren. Het is toch ongehoord dat een Minister verklaringen aflegt van die draagwijdte zonder dat die vooraf samen worden besproken. Minister Kelchtermans heeft vorige week zijn beleidsplan bekend gemaakt zonder dat dit eerst op het niveau van de Executieve werd besproken. Hij heeft het verkocht als zijnde het officiële milieubeleidsplan. Dat toont toch aan, ik zal daar morgen over interpelleren, dat het leiderschap dat vooral tot doel moet hebben een coherente ploeg te verkrijgen, faalt en dat iedereen bijgevolg persoonlijke verklaringen aflegt, wat een enorme verwarring creëert.

Ten derde, ik heb u de handschoen geworpen. Ik heb u gevraagd voorbeelden te geven waarbij de PVV-Ministers zaken die beslist werden door de feitelijke meerderheid, niet hebben uitgevoerd. U heeft geen enkel voorbeeld kunnen geven en niet kunnen aantonen dat wij onze afspraak niet volledig hebben gehonoreerd. Wij kunnen dus niet, zoals de heer Lenssens heeft beweerd, worden verweten de zaken te boycotten en te bemoeilijken. Ik heb op 18 oktober jongstleden duidelijk gezegd dat wij het Regeerakkoord niet naïef zullen aanvaarden en dat wij openlijk zullen zeggen waarmede wij akkoord zijn of niet. Wij hebben ook gezegd dat, wanneer de feitelijke meerderheid een beslissing neemt, de beide PVV-Ministers deze zullen uitvoeren.

Ik ga niet akkoord, mijnheer de Minister, wanneer u zegt dat de wet is goedgekeurd met een bijzondere meerderheid en **dat** dit de taak is van Kamer en Senaat. Ik ben het daarmee fundamenteel oneens. Het gaat

hier over de werking van de Vlaamse Raad en over de -werking van de Vlaamse Executieve. Het is mijn oordeel dat, wanneer de Vlaamse Raad unaniem zou zeggen dat het proportionele systeem ter gelegenheid van de derde fase moet worden opgeheven en **dat** men moet terugkeren tot het vroegere systeem van meerderheid-minderheid met het **verminderen** van het aantal Ministers, **de** meerderheid van de Franstaligen in de wetgevende vergaderingen zich daartegen niet zou verzetten. Dat gaat alleen ons aan. Het geeft mij het gevoel, mijnheer de Voorzitter van de Executieve, dat u niet gelooft in de derde fase van de staatshervorming en dat u er zich bij neerlegt dat wij zijn vastgeklonken aan dit slechte proportionele systeem. Wij wensen ons daarbij niet neer te leggen. Onze fractie zal daarover een motie van aanbeveling, zoals werd aangekondigd, indienen.

De Voorzitter : Minister Geens heeft het woord.

Minister G. Geens : Mijnheer de Voorzitter, ik vraag mij af of de heer Denys daarnet in een andere vergadering zat. Ik heb niet gezegd dat ik afstand neem van wat dan ook. Die woorden zijn niet over mijn lippen geweest. Ten eerste heb ik gezegd dat het een persoonlijke verklaring was van een Minister. Ten tweede heb ik zeker niet gezegd dat ik de PVV-Ministers ervan verdenk dat zij bepaalde beslissingen niet hebben uitgevoerd. Integendeel, ik heb gezegd dat de collega's dat tot nu toe altijd hebben gedaan. (**Onderbreking door de heer Denys**)

U moet zich hier wenden tot Minister Lenssens, mijnheer Denys.

Ten derde, heb ik ook niet gezegd dat ik mij bij de proportionaliteit zou neerleggen. Ik heb wel gezegd dat men aan „Realpolitik” moet doen. Ik heb ook gezegd dat wij met het huidige systeem verder moeten werken tot de wetgever er anders over beslist en dat ik inmiddels geen schimmen of droombeelden ga najagen.

Indiening van een motie

De Voorzitter : Door de heer Denys

Voorzitter

werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie van aanbeveling aangekondigd. Ze moet uiterlijk 24 uur na de sluiting van de vergadering zijn ingediend.

De Raad zal zich daarover tijdens een volgende openbare vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter : Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

Wij komen morgen om 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

- De vergadering wordt gesloten om 18.20 uur.